

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
Π.Μ.Σ. «ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ»

ΤΙΤΛΟΣ: ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ – ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ
ΜΕ ΚΟΙΝΟ ΠΑΡΟΝΟΜΑΣΤΗ ΤΟ Δ.Ν.Τ

ΗΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ (mea 11023)

ΘΕΩΡΙΑ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΜΙΚΡΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

ΤΡΙΠΟΛΗ, 18/01/2013

Εποπτεύουσα Καθηγήτρια

Πέτρου Αναστασία

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 : Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1

Εισαγωγή	6
-----------------------	----------

1.2 Ιστορική Αναδρομή.....	6
1.3 Το τέλος του συστήματος του Bretton Woods	7
1.4 Το Δ.Ν.Τ και οι πτυχές του.....	9
1.5 Δομή διακυβέρνησης.....	10
1.6 Συμβούλιο των Διοικητών (Board of Governors).....	11
1.7 Υπουργικές επιτροπές (Ministerial Committees).....	12
1.8 Η Εκτελεστική Επιτροπή (The Executive Board).....	12
1.9 Μεταρρύθμιση Διακυβέρνησης.....	13
1.10 Ο δανεισμός από το ΔΝΤ.....	13
1.11 Δάνεια για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας.....	14
1.12 Επιτήρηση οικονομιών.....	15
1.13 Τεχνική υποστήριξη.....	17
1.14 Πόροι και Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα.....	17

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 : ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

2.1

Εισαγωγή	20
-----------------------	-----------

2.2 Αίτια

.....	21
-------	-----------

2.3 Τρόποι διάδοσης.....	24
-------------------------------------	-----------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 :ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1 ‘Γνωριμία’ με την Αργεντινή.....	28
3.2 Χαρακτηριστικά Παραγωγής.....	30
3.2.1 Πρωτογενής τομέας.....	30
3.2.2 Δευτερογενής τομέας.....	30
3.2.3 Τριτογενής τομέας.....	31
3.3 ‘Γνωριμία’ με την Ελλάδα.....	32
3.4 Χαρακτηριστικά Παραγωγής.....	33
3.4.1 Πρωτογενής τομέας.....	33
3.4.2 Δευτερογενής τομέας.....	33
3.4.3 Τριτογενής τομέας.....	35

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 :ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΕ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Εισαγωγή.....	36
4.2 Η περίπτωση της Αργεντινής.....	37
4.2.1 Ιστορικό συνεργασίας Δ.Ν.Τ. και Αργεντινής.....	37
4.2.2 Η πορεία της Αργεντινής προς την κρίση, η εξέλιξή της και η ανασυγκρότηση.....	40
4.2.2.i Προεδρία Carlos Menem- οικονομική ύφεση.....	41
4.2.2.ii Προεδρία Fernando de la Rúa- εκδήλωση οικονομικής κρίσης.....	42

4.2.2.iii Προεδρία Eduardo Duhalde- κατάρρευση οικονομίας και ανασυγκρότηση.....	44
4.2.2.iv Προεδρία Nestor Kirchner-πορεία προς τη σταθεροποίηση.....	47

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

4.3 Συμπεράσματα.....	49
4.4 Μαθήματα από την κρίση της Αργεντινής.....	51
4.5 Η περίπτωση της Ελλάδας.....	52
4.5.1 Η είσοδος της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε.....	52
4.5.2 Παράγοντες που οδήγησαν τη χώρα στην κρίση.....	53
4.6 Ιστορικό περιόδου κρίσης.....	56
4.6.1 Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Σταθερότητας (SPG).....	56
4.6.2 Η εξωτερική αρωγή υπό τη σκέπη της Τρόικα.....	58
4.7 Αν η Ευρώπη «άφηνε» την Ελλάδα να πτωχεύσει.....	61
4.8 Αν η Ελλάδα «έφευγε» από την Ευρώπη.....	62
4.9 Συμπεράσματα.....	63
4.10 Σύγκριση χωρών.....	64

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ-ΕΛΛΑΔΑΣ

5.1 Εισαγωγή.....	66
5.2 Μελέτη ανάπτυξης κατά κεφαλήν Α.Ε.Π.....	67
5.3 Μελέτη πληθωρισμού.....	69
5.4 Μελέτη ανεργίας.....	72

5.5 Μελέτη Δημοσίων Δαπανών για Υγεία.....	74
5.6 Μελέτη μεγέθους εισαγωγών στρατιωτικού υλικού.....	76
ΕΠΙΛΟΓΟΣ.....	78
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	79

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Ελλάδα βρίσκεται σε μια κρίσιμη καμπή της οικονομικής ιστορίας της καθώς, η οικονομία της περνά περίοδο κρίσης σε σημείο χρεοκοπίας. Η πορεία της αυτή και οι φόβοι που δημιουργούνται στο εσωτερικό της, την βάζουν σε συνεχή διαδικασία σύγκρισης με άλλες χώρες που έχουν υπάρξει σε παρόμοια κατάσταση και ιδιαίτερα με την Αργεντινή.

Στόχος της εκπόνησης αυτή της διπλωματικής εργασίας είναι να παρουσιάσει την πορεία των οικονομιών των χωρών της Ελλάδας και της Αργεντινής και να καταλήξει στο συμπέρασμα αν όντως οι δύο αυτές χώρες έχουν κοινά χαρακτηριστικά και αν ναι ποια μπορεί να είναι αυτά.

Στο πρώτο, λοιπόν, κεφάλαιο δίνεται ο ορισμός της λειτουργίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, προσδιορίζονται τα αίτια και οι τρόποι διάδοσης των νομισματικών κρίσεων.

Στο τρίτο κεφάλαιο, παρουσιάζονται γενικά χαρακτηριστικά των δύο χωρών με στόχο να προσδιοριστεί το μέγεθος και το περιβάλλον τους.

Στο τέταρτο κεφάλαιο, παρουσιάζεται η πορεία των δύο χωρών μέσα στην κρίση καταλήγοντας σε συμπεράσματα ομοιοτήτων και διαφορών των δύο περιπτώσεων.

Τέλος, στο πέμπτο κεφάλαιο, η διαγραμματική παρουσίαση κάποιων μακροοικονομικών και κοινωνικών δεικτών, έχουν στόχο να δώσουν μια εικόνα της πορείας των οικονομιών στο χρόνο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1⁰

Η ΕΝΝΟΙΑ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Ν.Τ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

1.1 Εισαγωγή

Το Διεθνές Νομισματικό Σύστημα για να έχει τη σημερινή του μορφή, έχει δεχτεί πολλές μεταρρυθμίσεις και έχει περάσει από διάφορα στάδια εξελικτικής διαδικασίας. Ιδίως μετά την κατάργηση του συστήματος σταθερών-προσαρμόσιμων ισοτιμιών πέρασε ένα μεγάλης διάρκειας μεταβατικό στάδιο , όταν αποφασίστηκε η τωρινή του μορφή από τα μέλη του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.

1.2 Ιστορική Αναδρομή

Το τέλος του Β' παγκόσμιου πολέμου, εκτός από τις οδυνηρές κοινωνικές και πολιτικές συνέπειες για την ανθρωπότητα, δημιούργησε στο οικονομικό διεθνές πεδίο τη Νομισματική και Χρηματοοικονομική Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών, γνωστή και ως η Διάσκεψη του Bretton Woods.

Εικόνα 1

Η διάσκεψη αυτή, έλαβε χώρα από την 1η έως τις 22 Ιουλίου του 1944 στο ομώνυμο θέρετρο της πολιτείας New Hampshire των ΗΠΑ. Οι 45 κυβερνήσεις, που συμμετείχαν στην τότε συνεδρίαση επιζητούσαν να διαμορφώσουν ένα πλαίσιο οικονομικής συνεργασίας, που θα μπορούσε να αποτρέψει την επανάληψη του φαύλου κύκλου ανταγωνιστικών υποτιμήσεων νομίσματος, που είχαν οδηγήσει στη "Μεγάλη Ύφεση" της δεκαετίας του 1930. Γεγονός αποτελεί το ότι υπήρξε έντονη μείωση του εμπορίου, της απασχόλησης και του βιοτικού επιπέδου σε πολλές χώρες σε μια προσπάθεια στήριξης των οικονομιών τους μέσω της υποτίμησης των νομισμάτων τους.

Εμπνευστές της δημιουργίας του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου ήταν ο διεθνούς φήμης άγγλος οικονομολόγος Τζον Μέιναρντ Κέινς και ο βοηθός υπουργός Οικονομικών των ΗΠΑ, Χάρι Γουάιτ. Στις 27 Δεκεμβρίου του 1945 εγκρίθηκε το καταστατικό του και την 1η Μαρτίου του 1947 άρχισε η λειτουργία του.

Έτσι αποφασίστηκε να δημιουργηθεί το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ), η Παγκόσμια Τράπεζα, καθώς και να υιοθετηθεί το σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών που έγινε γνωστό ως το σύστημα του Bretton Woods. Σύμφωνα με το σύστημα αυτό, κάθε χώρα που συμμετείχε αναλάμβανε την υποχρέωση να ασκήσει τέτοια νομισματική πολιτική που να διατηρεί την συναλλαγματική της ισοτιμία σταθερή σε μια καθορισμένη τιμή, συν/πλην 1%, σε σχέση με το χρυσό. Σκοπός της δημιουργίας αυτού του συστήματος ήταν η ύπαρξη ενός ομαλού και προβλέψιμου διεθνούς κλίματος συναλλαγών ανάμεσα στις

συμμετέχουσες χώρες, που θα διέπονταν από συγκεκριμένους κανόνες, με περιορισμό των ελέγχων, και την επίτευξη της μετατρεψιμότητας των νομισμάτων όλων των χωρών που συμμετείχαν στο σύστημα του Bretton Woods, μέσω των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, ενθαρρύνοντας τις χώρες μέλη να εξαλείψουν τους συναλλαγματικούς περιορισμούς που εμπόδιζαν το εμπόριο.

1.3 Το τέλος του συστήματος του Bretton Woods

Σύμφωνα με πολλούς οικονομολόγους, τα μέτρα μακροοικονομικής πολιτικής των Η.Π.Α κατά την περίοδο 1965-1968 ήταν το κύριο λάθος που οδήγησε στην κατάρρευση του συστήματος του Bretton Woods.

Εικόνα 2

Συγκεκριμένα, όταν οι Η.Π.Α διεύρυναν την εμπλοκή τους στον πόλεμο του Βιετνάμ το 1965, ταυτόχρονα αύξησαν και τις δημόσιες στρατιωτικές δαπάνες τους. Επιπλέον, το ίδιο έτος, υπήρξαν δραματικές αυξήσεις και σε άλλες κατηγορίες δημοσίων δαπανών όπως στην εκπαίδευση και στην ανασυγκρότηση των αστικών περιοχών, με στόχο πάντα την υπηρετήση του ανώτερου σκοπού της « Μεγάλης Κοινωνίας» του προέδρου Lyndon B. Johnson. Οι αυξήσεις όμως αυτών των δαπανών δεν συνοδεύτηκαν ποτέ και από αύξηση φόρων, με αποτέλεσμα η σημαντική αυτή δημοσιονομική επέκταση να συμβάλλει στην άνοδο των αμερικανικών τιμών προκαλώντας πτώση στο πλεόνασμα τρεχουσών συναλλαγών των Η.Π.Α. Το εγχώριο επίπεδο τιμών συνέχισε να έχει ανοδική πορεία με αποτέλεσμα το τέλος της δεκαετίας να κλείσει με πληθωρισμό της τάξης του 6%.

Στα τέλη του 1967 και στις αρχές του 1968, πολλοί ιδιώτες κερδοσκόποι στην αγορά του Λονδίνου, άρχισαν να αγοράζουν χρυσό με στόχο την άνοδο της τιμής του σε δολάρια. Η μαζική αυτή πώληση χρυσού από τις κεντρικές τράπεζες των Η.Π.Α και των ευρωπαϊκών χωρών είχε ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας διπλής αγοράς χρυσού όπου στην αγορά χρυσού του Λονδίνου η τιμή του χρυσού θα κυμαινόταν ελεύθερα ενώ οι κεντρικές τράπεζες θα συνέχιζαν να συναλλάσσονται μεταξύ τους στην σταθερή τιμή που είχε προσδιοριστεί από το σύστημα.

Η ύπαρξη αυτής της διπλής αγοράς αποτέλεσε και το σημείο καμπής για το σύστημα διότι εξάλειψε την ασφαλιστική του δικλείδα προς τις κεντρικές τράπεζες. Συγκεκριμένα, με τη μη διατήρηση μιας σταθερής τιμής αγοράς του χρυσού ως προς την προσφορά δολαρίων, αυτόματα εμφανίζεται και ο κίνδυνος δημιουργίας πληθωρισμού.

Το 1970, η οικονομία των Η.Π.Α εισήλθε σε ύφεση , με την ανεργία να αυξάνεται και τις αγορές να αναζητούν σαν λύση την υποτίμηση του δολαρίου σε σχέση με τα σημαντικότερα ευρωπαϊκά νομίσματα. Αποτελούσε μια δύσκολη λύση αλλά αναπόφευκτη. Καθώς όμως το δολάριο έπαιζε το ρόλο του ΝΙ-οστού νομίσματος, ο μόνος τρόπος υποτίμησής του, ήταν η ταυτόχρονη ανατίμηση όλων των άλλων νομισμάτων των χωρών έναντι του. Καμία όμως χώρα δεν επιθυμούσε κάτι τέτοιο γιατί αυτόματα θα ακρίβυναν τα προϊόντα τους και θα έβλαπταν τον εισαγωγικό και εξαγωγικό τους τομέα.

Έτσι, στις 15 Αυγούστου του 1971, με απόφαση του προέδρου Richard Nixon, οι ΗΠΑ εγκαταλείπουν την μετατρεψιμότητα του δολαρίου σε χρυσό. Τέλος το Δεκέμβριο του ίδιου έτους πραγματοποιήθηκε η συμφωνία του Smithsonian και μαζί μ' αυτήν έρχεται και το τέλος της εφαρμογής του συστήματος σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών του Bretton Woods, εφόσον συμφωνήθηκε διεθνώς ο επανακαθορισμός των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

1.4 Το Δ.Ν.Τ και οι πτυχές του

Το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είναι ένας διεθνής οργανισμός, αρμόδιος για τη διαχείριση του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος . Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια

Τράπεζα, σήμερα αριθμούν 188 κράτη-μέλη, τα οποία προέρχονται σχεδόν από κάθε άκρη της γης.

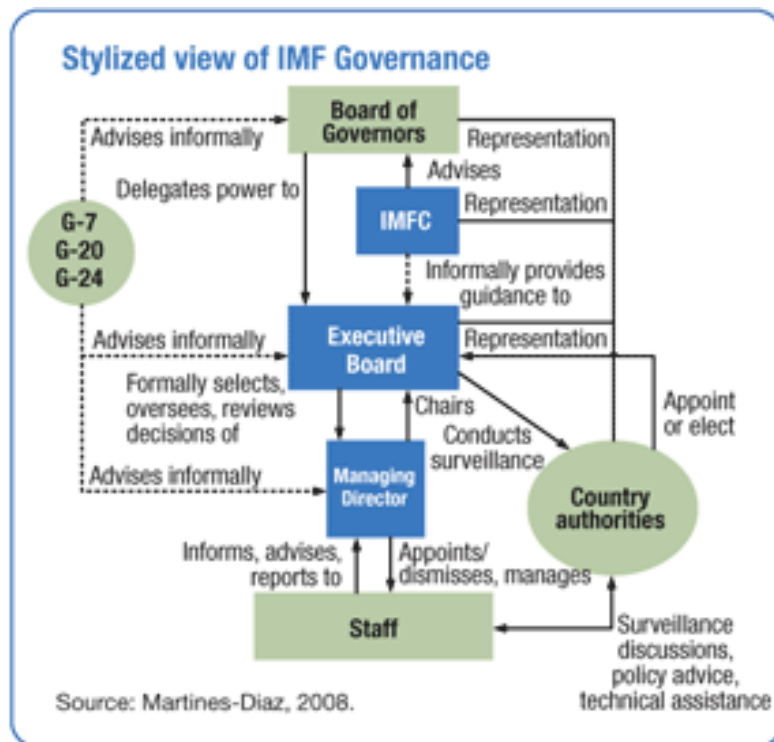
Εικόνα 3

Σύμφωνα με το Άρθρο Ι των Άρθρων της Συμφωνίας, οι κύριοι στόχοι του ΔΝΤ είναι η προώθηση της διεθνούς νομισματικής συνεργασίας, η διευκόλυνση της επέκτασης και της ισορροπημένης ανάπτυξης του διεθνούς εμπορίου, η προώθηση συναλλαγματικής σταθερότητας και η στήριξη της καθιέρωσης ενός πολύπλευρου συστήματος πληρωμών και διαθεσιμότητα πόρων σε μέλη που αντιμετωπίζουν δυσκολίες ισοζυγίου πληρωμών.

Από τα μέσα της δεκαετίας του 1970, το ΔΝΤ προσπάθησε να αντιμετωπίσει τις δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών που αντιμετώπιζαν πολλές από τις φτωχότερες χώρες του κόσμου με την παροχή ευνοϊκών όρων χρηματοδότησης. Επίσης, κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990, το ΔΝΤ συνεργάστηκε στενά με την Παγκόσμια Τράπεζα για την ελάφρυνση των βαρών του χρέους των φτωχών χωρών ώστε να διασφαλιστεί η διαχείρισή του.

1.5 Δομή διακυβέρνησης

Η αποστολή και η διακυβέρνηση του ΔΝΤ έχουν εξελιχθεί ταυτόχρονα με τις αλλαγές στην παγκόσμια οικονομία, επιτρέποντας στον οργανισμό να διατηρεί κεντρικό ρόλο στο πλαίσιο της διεθνούς χρηματοπιστωτικής αρχιτεκτονικής. Στην παρακάτω εικόνα απεικονίζεται μια διαγραμματική μορφή της δομής του.

Εικόνα 4

1.6 Συμβούλιο των Διοικητών (Board of Governors)

Το Διοικητικό Συμβούλιο είναι το ανώτατο όργανο λήψης αποφάσεων του ΔΝΤ. Αποτελείται από έναν διοικητή και έναν αναπληρωτή διοικητή για κάθε χώρα μέλος. Ο διοικητής ορίζεται από το κράτος, και είναι συνήθως ο υπουργός Οικονομικών ή ο επικεφαλής της κεντρικής τράπεζας.

Ενώ το Συμβούλιο των Διοικητών έχει μεταβιβάσει την πλειονότητα των αρμοδιοτήτων στην Εκτελεστική Επιτροπή του ΔΝΤ, διατηρεί το δικαίωμα να εγκρίνει αυξήσεις των ποσοστώσεων, ειδικές χορηγήσεις, την είσοδο νέων μελών, την υποχρεωτική αποχώρηση των μελών της, καθώς και τις τροποποιήσεις των άρθρων της συμφωνίας και καταστατικού.

Το Διοικητικό Συμβούλιο εκλέγει ή διορίζει επίσης εκτελεστικούς διευθυντές και είναι ο τελικός κριτής για θέματα που σχετίζονται με την ερμηνεία των άρθρων του ΔΝΤ.

Τα Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας συνεδριάζει μία φορά το χρόνο, για να συζητήσουν το έργο των αντίστοιχων θεσμών τους. Οι

συναντήσεις, οι οποίες λαμβάνουν χώρα το Σεπτέμβριο ή τον Οκτώβριο, συνήθως πραγματοποιούνται στην Ουάσιγκτον για δύο διαδοχικά έτη και σε άλλη χώρα μέλος κατά το τρίτο έτος.

Κατά τη διάρκεια των ετήσιων συνεδριάσεων, οι διοικητές ανταλλάσσουν συμβουλές μεταξύ τους και παρουσιάζουν τις απόψεις των χωρών τους για τα τρέχοντα διεθνή οικονομικά θέματα και θέματα χρηματοδότησης. Κατά τις συναντήσεις, το Διοικητικό Συμβούλιο, επίσης αποφασίζει σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των τρεχουσών διεθνών νομισματικών ζητημάτων και εγκρίνει αντίστοιχα ψηφίσματα. Οι ετήσιες συνεδριάσεις τελούνται υπό την προεδρία του Διοικητή της Παγκόσμιας Τράπεζας και του ΔΝΤ και με την λήψη της προεδρίας εκ περιτροπής μεταξύ των χωρών-μελών κάθε χρόνο. Κάθε δύο χρόνια, κατά τη διάρκεια των ετήσιων συνόδων, οι διοικητές της Τράπεζας και του Ταμείου εκλέγει Εκτελεστικούς Διοικητικές στα αντίστοιχα Εκτελεστικά Συμβούλια.

1.7 Υπουργικές επιτροπές (Ministerial Committees)

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΔΝΤ συνιστάται από δύο υπουργικές επιτροπές, τη Διεθνή Νομισματική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή και την Επιτροπή Ανάπτυξης.

Η Διεθνή Νομισματική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή αποτελείται από 24 μέλη, που προέρχονται από την κοινοπραξία 187 διοικητών. Η δομή της αντανακλά ότι της Εκτελεστικής Επιτροπής και των 24 περιφερειών της. Ως εκ τούτου, η Διεθνή Νομισματική και Χρηματοπιστωτική Επιτροπή αντιπροσωπεύει όλες τις χώρες-μέλη του Ταμείου.

Η Επιτροπή συζητά θέματα κοινού ενδιαφέροντος που επηρεάζουν την παγκόσμια οικονομία, αλλά και συμβουλεύει το ΔΝΤ για την κατεύθυνση του έργου του. Στο τέλος των συνεδριάσεων, η επιτροπή εκδίδει ένα κοινό ανακοινωθέν που συνοψίζει τις απόψεις της. Αυτές οι ανακοινώσεις παρέχουν καθοδήγηση για το πρόγραμμα εργασίας του ΔΝΤ.

Η Επιτροπή Ανάπτυξης είναι μια κοινή επιτροπή, επιφορτισμένη με την παροχή συμβουλών προς τα Διοικητικά Συμβούλια του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας σε θέματα που σχετίζονται με την οικονομική ανάπτυξη στις αναδυόμενες και αναπτυσσόμενες χώρες. Η επιτροπή έχει 24 μέλη (συνήθως τους υπουργούς Οικονομικών ή Ανάπτυξης). Αντιπροσωπεύει την πλήρη συναδελφότητα του ΔΝΤ και της Παγκόσμιας Τράπεζας και κυρίως λειτουργεί ως ένα φόρουμ για την οικοδόμηση μιας διακυβερνητικής συναίνεσης για κρίσιμα ζητήματα ανάπτυξης.

1.8 Η Εκτελεστική Επιτροπή (The Executive Board)

Η 24μελής αυτή επιτροπή φροντίζει για την καθημερινή εργασία του ΔΝΤ. Όλα αυτά τα 24 μέλη του συμβουλίου αντιπροσωπεύουν τις 188 χώρες. Μεγάλες οικονομίες, όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες και η Κίνα, έχουν τη δική τους θέση στο τραπέζι, αλλά οι περισσότερες χώρες ομαδοποιούνται σε εκλογικές περιφέρειες που εκπροσωπούν 4 ή περισσότερες χώρες. Η μεγαλύτερη εκλογική περιφέρεια περιλαμβάνει 24 χώρες.

Η Εκτελεστική Επιτροπή συζητά για τα πάντα, από τους ετήσιους ελέγχους των οικονομιών των χωρών μελών του ΔΝΤ μέχρι σε θέματα οικονομικής πολιτικής που σχετίζονται με την παγκόσμια οικονομία. Το διοικητικό συμβούλιο παίρνει αποφάσεις που βασίζονται στη συναίνεση, αλλά μερικές φορές λαμβάνονται επίσημες ψήφους. Στο τέλος των επίσημων συζητήσεων, η Επιτροπή συνοψίζει τις απόψεις της. Ανεπίσημες συζητήσεις μπορεί να πραγματοποιηθούν γύρω από πολύπλοκα ζητήματα πολιτικής αλλά σε προκαταρκτικό στάδιο.

1.9 Μεταρρύθμιση Διακυβέρνησης

Για να είναι αποτελεσματικό το ΔΝΤ θα πρέπει να θεωρηθεί ότι εκπροσωπεί τα συμφέροντα όλων των 188 χωρών-μελών. Για το λόγο αυτό, είναι σημαντικό η δομή της διακυβέρνησης της να αντανακλά την παγκόσμια οικονομία σήμερα. Το 2010, το ΔΝΤ συμφώνησε ευρείες μεταρρυθμίσεις διακυβέρνησης ώστε να αντικατοπτρίζει την αυξανόμενη σημασία των αναδυόμενων χωρών στην αγορά. Οι μεταρρυθμίσεις

διασφαλίζουν επίσης ότι οι μικρότερες αναπτυσσόμενες χώρες θα διατηρήσουν την επιρροή τους στο ΔΝΤ.

1.10 Ο δανεισμός από το ΔΝΤ

Το ΔΝΤ βρίσκεται στην πρώτη γραμμή του δανεισμού προς τις χώρες που το έχουν ανάγκη για να βοηθήσει στην ώθηση της παγκόσμιας οικονομίας, καθώς πάσχει από μια βαθιά κρίση. Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ξεκίνησε με την κατάρρευση της στεγαστικής πίστης στις Ηνωμένες Πολιτείες το 2007, και εξαπλώθηκε σε όλο τον κόσμο το 2008 είχε ως αποτέλεσμα το ΔΝΤ να κατακλυστεί με αιτήματα οικονομικής και πολιτικής στήριξης.

Κάθε χώρα μέλος, είτε πλούσια, μεσαίου εισοδήματος ή φτωχή, μπορεί να απευθυνθεί στο ΔΝΤ για χρηματοδότηση, αν δεν μπορεί να βρει επαρκή χρηματοδότηση με προσιτούς όρους στις αγορές κεφαλαίων ώστε να κάνουν τις διεθνείς τους πληρωμές και να διατηρήσει ένα ασφαλές επίπεδο των αποθεμάτων. Όταν μια χώρα-μέλος προσεγγίζει το ΔΝΤ για χρηματοδότηση, μπορεί να βρίσκεται σε κατάσταση οικονομικής κρίσης, αντιμετωπίζοντας προβλήματα πληρωμής διεθνών λογαριασμών και στασιμότητας της οικονομικής δραστηριότητας συμπαράσύροντας νοικοκυριά και επιχειρήσεις σε πτώχευση.

Στο επίκεντρο της δανειοδότησης του ΔΝΤ βρίσκεται η επίλυση τέτοιου είδους κρίσεων, παρέχοντας την κατάλληλη αρωγή στις χώρες ώστε να αντιμετωπίσουν τις δυσμενείς οικονομικές διαταραχές και να αποκαταστήσουν την βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη.

Το ΔΝΤ συζητά με κάθε χώρα τις οικονομικές πολιτικές που αναμένεται να εφαρμοστούν ούτως ώστε να αντιμετωπιστούν το δυνατόν αποτελεσματικότερα τα προβλήματά της. Επομένως, το ΔΝΤ και η κυβέρνηση συμφωνούν σε ένα πρόγραμμα πολιτικών που αποσκοπούν στην επίτευξη των γενικών στόχων του οικονομικού προγράμματος των αρχών.

Οι όροι που συνδέονται με εκταμιεύσεις δανείων εξασφαλίζονται από το ΔΝΤ ως προς την κατάλληλη προσαρμογή τους στις διαφορετικές δυνάμεις των πολιτικών που θα εφαρμοσθούν αλλά και των οικονομικών χαρακτηριστικών κάθε χώρας-

μέλους. Τα δάνεια εκταμιεύονται συνήθως σε διάφορες δόσεις κατά τη διάρκεια του προγράμματος, όπου η κάθε μια από αυτές εξαρτάται από τους στόχους που έχουν τεθεί και ικανοποιούνται σύμφωνα με το πρόγραμμα. Ένα τυπικό πρόγραμμα μπορεί να διαρκέσει μέχρι 3 χρόνια, ανάλογα βέβαια και με τη φύση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η κάθε χώρα, αλλά μπορεί να ακολουθείται και από ένα άλλο πρόγραμμα, αν χρειαστεί.

1.11 Δάνεια για τη διατήρηση της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας

Ο σκοπός του δανεισμού από το ΔΝΤ έχει αλλάξει δραματικά από τότε που δημιουργήθηκε η οργάνωση. Με την πάροδο του χρόνου, η οικονομική βοήθεια του ΔΝΤ έχει εξελιχθεί από τη μορφή παροχής αρωγής σε χώρες για την αντιμετώπιση βραχυχρόνιων θεμάτων όπως είναι οι διακυμάνσεις στον τομέα των συναλλαγών σε υποστήριξη προσαρμογής και αντιμετώπισης ενός ευρέος φάσματος προβλημάτων ισορροπίας. Τέτοιου είδους προβλήματα θεωρούνται αυτά τα οποία προκύπτουν από φυσικές καταστροφές, μεταπολεμικές καταστάσεις, κρίσεις συναλλάγματος και εμπορίου καθώς και κρατικού χρέους.

Σήμερα, ο δανεισμός από το ΔΝΤ εξυπηρετεί τρεις βασικούς σκοπούς:

i) Πρώτον, μπορεί να εξομαλύνει την προσαρμογή μιας χώρας σε διάφορες οικονομικές κρίσεις, βοηθώντας τη χώρα-μέλος να αποφύγει μια ανάρμοστη οικονομική προσαρμογή ή τη χρεοκοπία, κάτι βέβαια που θα ήταν εξαιρετικά δαπανηρό και επίπονο, τόσο για την ίδια τη χώρα όσο και για άλλες χώρες που ενδεχομένως να συνεργάζονταν μαζί της ή να αντιμετώπιζαν παρεμφερή προβλήματα.

ii) Δεύτερον, τα προγράμματα του ΔΝΤ μπορεί να βοηθήσουν στην απελευθέρωση άλλων μέσων χρηματοδότησης, που μέχρι τότε η χώρα δεν μπορούσε να διασφαλίσει λόγω αναξιοπιστίας. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η εφαρμογή του προγράμματος μπορεί να σηματοδοτήσει ότι η χώρα έχει υιοθετήσει ορθές πολιτικές, ενισχύοντας

την αξιοπιστία της πολιτικής και την αύξηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών.

iii) Τρίτον, ο δανεισμός από το ΔΝΤ μπορεί να βοηθήσει στην πρόληψη μιας επικείμενης κρίσης. Λόγω εμπειρίας είναι σαφές ότι οι κρίσεις κεφαλαίου προκαλούν σημαντικό κόστος όχι μόνο στις ίδιες τις χώρες που το βιώνουν αλλά και στις γύρω τους. Επομένως η καλύτερη λύση για κάτι τέτοιο αποτελεί η πρόληψη της κρίσης στην αρχή της πριν προλάβει να εξελιχθεί πλήρως.

1.12 Επιτήρηση οικονομιών

Για να διατηρηθεί η σταθερότητα και να προληφθεί η κρίση στο διεθνές νομισματικό σύστημα, το ΔΝΤ εξετάζει περιφερειακές και διεθνείς οικονομικές και χρηματοοικονομικές εξελίξεις μέσω ενός τυπικού συστήματος που ονομάζεται επιτήρηση. Το κάνει αυτό με τρεις τρόπους: i) την παρακολούθηση της παγκόσμιας οικονομίας και των οικονομιών των χωρών-μελών ii) τον δανεισμό σε χώρες με δυσκολίες στο ισοζύγιο πληρωμών και iii) την παροχή πρακτικής βοήθειας στα μέλη.

Συγκεκριμένα, όταν μια χώρα προσχωρεί στο ΔΝΤ δεσμεύεται να ακολουθήσει πολιτικές που ευνοούν την ομαλή οικονομική ανάπτυξη και τη σταθερότητα των τιμών της. Γίνεται τακτική παρακολούθηση από το ΔΝΤ των οικονομιών και παροχή συμβουλών πολιτικής με στόχο τον εντοπισμό των αδυναμιών, που προκαλούν ή θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε οικονομική αστάθεια. Αυτή η διαδικασία είναι γνωστή ως επιτήρηση.

I. Επιτήρηση Χώρας

Η επιτήρηση μιας χώρας είναι μια συνεχής διαδικασία που περιλαμβάνει εκτεταμένες διαβουλεύσεις με μεμονωμένες χώρες μέλη. Κατά τη διάρκεια μιας διαβούλευσης, μια ομάδα οικονομολόγων του ΔΝΤ επισκέπτεται μια χώρα για να αξιολογήσει τις οικονομικές και χρηματοπιστωτικές εξελίξεις με σκοπό να συζητήσουν την οικονομική και δημοσιονομική πολιτική της χώρας με την κυβέρνηση και τα στελέχη της κεντρικής τράπεζας. Οι αποστολές του προσωπικού

του ΔΝΤ, συχνά συναντιέται και με βουλευτές, εκπροσώπους επιχειρήσεων και εργατικά συνδικάτα.

Η ομάδα διατυπώνει τα συμπεράσματά της για τη διαχείριση του ΔΝΤ και στη συνέχεια τα παρουσιάζει για συζήτηση στο Εκτελεστικό Συμβούλιο, το οποίο αντιπροσωπεύει το σύνολο των χωρών μελών του ΔΝΤ. Μια περίληψη των απόψεων του Διοικητικού Συμβουλίου διαβιβάζονται μεταγενέστερα στην εκάστοτε κυβέρνηση της χώρας.

II. Περιφερειακή επιτήρηση

Η περιφερειακή επιτήρηση περιλαμβάνει την εξέταση από το ΔΝΤ των πολιτικών που επιδιώκονται στα πλαίσια νομισματικών ενώσεων, όπως είναι η ζώνη του ευρώ, ή της Δυτικοαφρικανικής Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης και της Νομισματικής Ένωσης της Ανατολικής Καραϊβικής. Οι περιφερειακές εκθέσεις σχετικά με τις οικονομικές προοπτικές, συμβάλλουν σε συζητήσεις σχετικά με τις οικονομικές εξελίξεις και τα βασικά θέματα πολιτικής σε Ασία, Ευρώπη, Μέση Ανατολή και την Κεντρική Ασία, υποσαχάρια Αφρική και δυτικό ημισφαίριο.

III. Παγκόσμια επιτήρηση

Η παγκόσμια επιτήρηση συνεπάγεται σχόλια από την Εκτελεστική Επιτροπή του ΔΝΤ για τις παγκόσμιες οικονομικές τάσεις, εξελίξεις στα δημόσια οικονομικά καθώς και τα θέματα της πολιτικής στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές αγορές.

1.13 Τεχνική υποστήριξη

Η τεχνική βοήθεια είναι μία από τις βασικές δραστηριότητες του ΔΝΤ επικεντρώνοντας σε κρίσιμους τομείς της μακροοικονομικής πολιτικής. Το πρόγραμμα τεχνικής βοήθειας του ΔΝΤ είναι ενημερωμένο χάρη στην εμπειρία και

τη γνώση που έχει αποκτηθεί σε διαφορετικές περιοχές και χώρες με διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης.

Περίπου το 80 τοις εκατό της τεχνικής βοήθειας του ΔΝΤ διοχετεύεται σε χώρες με χαμηλό και κάτω του μεσαίου εισοδήματος. Το ΔΝΤ προσφέρει τεχνική υποστήριξη και εκπαίδευση για να βοηθήσει τα κράτη-μέλη να ενισχύσουν τη δυνατότητά τους να σχεδιάζουν και να υλοποιούν αποτελεσματικές πολιτικές. Η τεχνική υποστήριξη παρέχεται σε διάφορους τομείς, όπως φορολογική πολιτική και διαχείριση, διαχείριση δαπανών, νομισματική και συναλλαγματική πολιτική, επιτήρηση και ρύθμιση τραπεζικού και χρηματοοικονομικού συστήματος, θεσμικά πλαίσια και στατιστική.

Κύριος στόχος είναι η ανάπτυξη ικανοτήτων των χωρών για να σχεδιάσουν και να εφαρμόσουν προγραμμάτων ανάπτυξης για τη μείωση της φτώχειας και του χρέους.

1.14 Πόροι & Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα

Οι πόροι του ΔΝΤ παρέχονται από τα κράτη-μέλη του, κυρίως μέσω καταβολής ποσοστώσεων. Οι ετήσιες δαπάνες λειτουργίας του Ταμείου καλύπτονται κυρίως από τη διαφορά μεταξύ της είσπραξης τόκων (επί οφειλόμενων δανείων) και της καταβολής τόκων (επί ποσοστώσεων που χρησιμοποιούνται για τη χρηματοδότηση των "αποθεματικών θέσεων" των δανείων).

Συγκεκριμένα, όσον αφορά, την καταβολή ποσοστώσεων, κάθε χώρα αναλαμβάνει την υποχρέωση της συνεισφοράς ενός κουότα (quota) ή μεριδίου σε κοινό λογαριασμό συναλλαγματικών διαθέσιμων που τον διαχειρίζεται το ΔΝΤ. Η συνεισφορά κάθε χώρας καθορίστηκε σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, όπως (α) ο βαθμός συμμετοχής της χώρας στο διεθνές εμπόριο, (β) το επίπεδο ανάπτυξής της και (γ) η χρήση νομίσματος της χώρας στις διεθνείς συναλλαγές. Η συνεισφορά γινόταν αρχικά με χρυσό, κατά 25%, και στο νόμισμα τις χώρες κατά 75%. Από το 1978 το 25% καταβάλλεται σε «ειδικά τραβηκτικά δικαιώματα» ή συνάλλαγμα. Η δανειστική ικανότητα μιας χώρας καθορίζεται σε maximum 200% της συνεισφοράς της. Εφόσον όμως το 75% της συνεισφοράς μιας χώρας γίνεται σε δικό της νόμισμα, η πραγματική δανειστική της ικανότητα είναι 125% της συνεισφοράς της.

Τα τραβηκτικά αυτά δικαιώματα διαιρούνται σε πέντε ίσα μέρη, γνωστά ως «τράντσες» (tranches), ανάλογα με τις προϋποθέσεις που πρέπει να συντρέχουν για να εγκρίνει το ΔΝΤ το δάνειο προς την χώρα. Το πρώτο πέμπτο ήταν γνωστό ως gold tranche και βρίσκεται στη διάθεση της χώρας-μέλους για αυτόματο δανεισμό. Από το 1978 το gold tranche μετατράπηκε σε reverse tranche. Για τον περαιτέρω δανεισμό έπρεπε να συντρέξουν ορισμένες προϋποθέσεις για να εγκρίνει το δάνειο το ΔΝΤ. Βασικός ρυθμιστικός παράγοντας στη λήψη εγκριτικής απόφασης είναι ότι ο δανεισμός του ΔΝΤ πρέπει να έχει σχεδόν αποκλειστικά βραχυχρόνιας διάρκειας και να αποβλέπει στην επιβοήθηση της «διαδικασίας προσαρμογής» για τα προβλήματα ισοζυγίου πληρωμών.

Τα Ειδικά Τραβηκτικά Δικαιώματα, ΕΤΔ, γνωστά και ως χάρτινος χρυσός, αποτελούν φυσική προέκταση των κανονικών τραβηκτικών δικαιωμάτων των χωρών-μελών. Συγκεκριμένα, το ΔΝΤ δημιούργησε πιστώσεις αξίας 10 δισεκατομμυρίων δολαρίων οι οποίες διανεμήθηκαν μεταξύ των χωρών-μελών ανάλογα με τις αρχικές τους συνεισφορές (quotas).

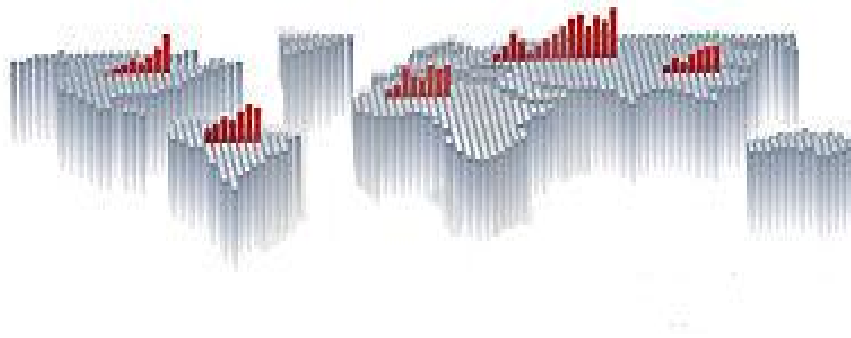
Το ΔΝΤ τηρεί λογαριασμούς ΕΤΔ για όλες τις χώρες-μέλη. Τώρα, μια χώρα-μέλος μπορεί να κάνει χρήση των ΕΤΔ για την πληρωμή τυχόν οφειλής της σε άλλη χώρα. Αυτό γίνεται με λογιστικές εγγραφές στα βιβλία του ΔΝΤ δηλαδή, με μεταφορά ΕΤΔ από το λογαριασμό της οφειλέτριας χώρας σε χώρα που έχει την αξίωση οφειλής.

Όμως, το ΔΝΤ επιδιώκοντας αποκατάσταση ισορροπίας στα ισοζύγια πληρωμών των χωρών ασκεί πίεση στις χώρε-μέλη του να επαναφέρουν το ισοζύγιο του λογαριασμού τους σε ΕΤΔ. Γι' αυτό και τα ποσά κατά τα οποία οι λογαριασμοί των χωρών υπολείπονται ή υπερβαίνουν το αρχικό ισοζύγιο επιβαρύνονται με τόκους.

Κεφάλαιο 2^ο

ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΡΙΣΕΙΣ

2.1 Εισαγωγή

Εικόνα 5

Κατά καιρούς διάφορες χώρες έχουν αντιμετωπίσει προβλήματα με τα δημοσιονομικά τους μεγέθη τα οποία μπορεί να οφείλονται είτε στις ίδιες και στις κυβερνήσεις τους, λόγω κακής διαχείρισης, είτε σε παράγοντες από το εξωτερικό τους περιβάλλον, όπως για παράδειγμα μια κρίση σε μια άλλη χώρα ή μια κερδοσκοπική επίθεση. Επομένως, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η μελέτη των κρίσεων που έχουν παρουσιαστεί και η προσπάθεια να βρούμε ομοιότητες μεταξύ τους, έτσι ώστε να μπορέσουμε να αντλήσουμε γνώσεις από το παρελθόν και να τις χρησιμοποιήσουμε σε αντίστοιχες περιπτώσεις στο μέλλον. Πιο αναλυτικά στο κεφάλαιο αυτό υπάρχουν τρεις βασικές ενότητες: αίτια, τρόποι διάδοσης και πιθανοί τρόποι διαχείρισης. Τα αίτια είναι σημαντικά επειδή μας δείχνουν τους βασικούς λόγους που ευθύνονται για τη δημιουργία της κρίσης, με αποτέλεσμα να προσπαθήσουμε να τα διορθώσουμε, σε μια αντίστοιχη περίπτωση, για να αποφύγουμε μια μελλοντική κρίση και ακόμα κι αν δεν είναι δυνατό να αποτραπεί μια διαφαινόμενη κρίση να είμαστε καλύτερα προετοιμασμένοι για την αντιμετώπισή της.

Ιστορικά έχει παρατηρηθεί πως οι κρίσεις είναι πολύ σπάνιο να περιοριστούν μόνο σε μία χώρα και σχεδόν πάντα η εμφάνισή τους σε κάποια επηρεάζει και άλλες είτε γειτονικές είτε και πιο απομακρυσμένες, με συνέπεια να παρουσιάζει ενδιαφέρον ο τρόπος με τον οποίο μια κρίση επεκτείνεται. Επίσης, οι τρόποι με τους οποίους αντιμετωπίστηκαν ορισμένες κρίσεις στο παρελθόν μπορεί να φανούν χρήσιμοι και για μετέπειτα κρίσεις είτε με πανομοιότυπη εφαρμογή τους είτε με διάφορες παραλλαγές. Πέρα όμως από τις ομοιότητες που παρουσιάζονται σε αρκετές περιπτώσεις υπάρχουν και διαφορές. Αυτό οφείλεται στο ότι οι συνθήκες που

επικρατούν, τόσο στο εσωτερικό της κάθε χώρας όσο και στο εξωτερικό της περιβάλλον, είναι διαφορετικές κάθε φορά.

2.2 Αίτια

Οι λόγοι που μπορεί να οδηγήσουν μια χώρα στο να αντιμετωπίσει μια κρίση στα δημοσιονομικά της μπορεί να είναι πολλοί. Συχνά μάλιστα δεν είναι εύκολο να προσδιοριστούν με ακρίβεια αφού τις περισσότερες φορές δεν υπάρχει μόνο μία αιτία αλλά η κρίση οφείλεται σε συνδυασμό περισσότερων παραγόντων. Από αυτό μπορούμε να καταλάβουμε πως όταν δημιουργείται ένα πρόβλημα στα δημοσιονομικά μιας χώρας είναι μια ξεχωριστή περίπτωση που έρχεται ως αποτέλεσμα διάφορων συνθηκών που ισχύουν κάθε φορά. Βέβαια σε πολλές περιπτώσεις παρουσιάζονται αρκετά κοινά αρνητικά στοιχεία, πράγμα που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι αυτά παίζουν κάποιο ρόλο στη δημιουργία των δημοσιονομικών κρίσεων. Έτσι, από τις κρίσεις που έχουν εμφανιστεί σε διάφορες χώρες μπορούμε να διακρίνουμε ορισμένους παράγοντες-αίτια των δημοσιονομικών κρίσεων.

Δύο είναι οι βασικότερες κατηγορίες των παραγόντων που μπορεί να οδηγήσουν μια χώρα στο να αντιμετωπίσει μια δημοσιονομική κρίση.

- Η πρώτη κατηγορία αφορά την ίδια την κυβέρνηση που μπορεί να ακολουθεί μια πολιτική ασυνεχή και όχι τόσο συμπαγή. Αυτό σε συνδυασμό με ορισμένα σημαντικά ξαφνικά αρνητικά γεγονότα από το εξωτερικό περιβάλλον της χώρας μπορεί να έχουν ως αποτέλεσμα σημαντική επιδείνωση στα βασικά οικονομικά της μεγέθη οδηγώντας σε ένα μη βιώσιμο χρέος ή στην εξάντληση των αποθεμάτων ξένου συναλλάγματος.
- Η δεύτερη κατηγορία αφορά τυχόν προβλήματα που μπορεί να υπάρξουν στη συνεργασία με τους πιστωτές της, οι οποίοι μπορεί αμοιβαία να χειροτερεύουν την κατάσταση καθώς προσπαθούν να αποσυρθούν από τη χώρα αυτή. Σε αυτή την περίπτωση παίζει πολύ σημαντικό ρόλο η εντύπωση που έχουν οι πιστωτές για τη χώρα καθώς μια απαισιόδοξη αντίληψη μπορεί

να δημιουργηθεί χωρίς να υπάρχει κάποιος ιδιαίτερος λόγος και στη συνέχεια ο ένας πιστωτής να επηρεάζεται από τον άλλο, με αποτέλεσμα να δυσχεραίνεται ακόμη περισσότερο η θέση της χώρας. Έτσι, όταν αρχικά ένας επενδυτής αποσύρεται από μία χώρα η ισοτιμία του νομίσματος της πέφτει, με αποτέλεσμα και οι υπόλοιποι επενδυτές να βιάζονται να αποσυρθούν, αν προβλέπουν ότι και άλλοι θα κάνουν το ίδιο και η αξία του νομίσματος θα μειωθεί ακόμη περισσότερο. Δηλαδή, υπάρχει μια σύγχυση απόψεων καθώς όλοι προσπαθούν να εγκαταλείψουν τη χώρα όσο το δυνατόν γρηγορότερα. Από αυτή την άποψη ένα βασικό αίτιο των δημοσιονομικών κρίσεων είναι η υπερβολική αντίδραση σε ορισμένα γεγονότα που μπορεί να συμβούν.

- Επίσης, ένας άλλος τυπικός τρόπος που μπορεί να οδηγήσει σε μια δημοσιονομική κρίση είναι ο ακόλουθος. Αρχικά, η χώρα επιδιώκει να έχει σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία κατά τη διάρκεια της οποίας όμως τα αποθέματα ξένων νομισμάτων της χώρας σταδιακά μειώνονται. Έτσι σε ένα ορισμένο σημείο, που συνήθως είναι πριν εξαντληθούν τελείως τα αποθέματα από τη σταδιακή μείωσή τους, υπάρχει μια ξαφνική επίθεση που ραγδαία εξαλείφει τα τελευταία αποθέματα, με αποτέλεσμα η κυβέρνηση να μην μπορεί να συγκροτήσει πλέον την ισοτιμία του νομίσματος της χώρας. Ορισμένες φορές βέβαια η κυβέρνηση καταφέρνει να αντιμετωπίσει την κρίση χρησιμοποιώντας κάποιου άλλου είδους αποθέματα, όπως το να καταφύγει στο θησαυροφυλάκιο της ή να διαπραγματευτεί ένα έκτακτο δάνειο. Με αυτόν τον τρόπο έχουμε αντιστροφή των πραγμάτων καθώς τα κεφάλαια που μόλις αποσύρθηκαν επιστρέφουν και η κυβέρνηση ανακτά τα αποθέματά της. Ωστόσο, αυτή η καθυστέρηση μπορεί να είναι προσωρινή, καθώς μπορεί να συμβεί μια ακόμη κρίση που θα υποχρεώσει την κυβέρνηση να αναζητήσει ακόμη περισσότερα αποθέματα. Αυτό μπορεί να επαναληφθεί αρκετές φορές προτού εγκαταλειφθεί τελικά η προσπάθεια συγκράτησης της συναλλαγματικής ισοτιμίας.

Σε μια τέτοια περίπτωση μάλιστα τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα αν έχει υπάρξει δανεισμός της χώρας σε νομίσματα άλλα εκτός του δικού της. Σε αυτό το θέμα πολύ σημαντικό ρόλο θα είχε παίξει και η συναλλαγματική πολιτική που υπήρχε. Έτσι, αφού είχαμε μια πολιτική συγκράτησης τιμών ακολουθούμενη από εγγυήσεις για σταθερή συναλλαγματική ισοτιμία είναι πολύ πιθανό να είχαμε

οδηγηθεί σε υπερβολικό δανεισμό σε ξένο συνάλλαγμα. Αυτό συνέβη και στις περιπτώσεις των χωρών της νοτιοανατολικής Ασίας, του Μεξικό και της Αργεντινής. Η σταθερή ισοτιμία του συναλλάγματος για μεγάλο διάστημα αποτελούσε μια σιωπηρή εγγύηση σταθερότητας με αποτέλεσμα τα νοικοκυριά, οι εγχώριες τράπεζες καθώς και άλλες επιχειρήσεις να πάρουν βραχυπρόθεσμα δάνεια σε δολάρια ΗΠΑ. Μάλιστα αρκετές τοπικές τράπεζες ενώ πήραν βραχυπρόθεσμα δάνεια σε δολάρια έδωσαν μακροπρόθεσμα δάνεια στην εγχώρια οικονομία περιμένοντας να αποπληρωθούν στο τοπικό νόμισμα. Από αυτό φαίνεται πως οι εμπλεκόμενοι δανειζόμενοι είτε αγνόησαν είτε δεν υπολόγισαν σωστά την πιθανότητα οι οφειλές τους να αυξηθούν εξαιτίας μιας ξαφνικής υποτίμησης του νομίσματος τους. Επίσης, φαίνεται να υπερεκτίμησαν την ικανότητα ή και τη θέληση των κυβερνήσεών τους να διατηρήσουν σταθερή τη συναλλαγματική αξία. Όμως σε πολλές χώρες οι κυβερνήσεις δεν κατάφεραν να συγκρατήσουν τις ισοτιμίες, όπως περιγράφεται παραπάνω, όταν υπήρξε ξαφνική διακοπή εισροής κεφαλαίου, πράγμα το οποίο είχε δραματικές συνέπειες στους ισολογισμούς των εταιρειών και οδήγησε σε διαδοχικές πιστωτικές κρίσεις και απώλειες.

Στις παραπάνω περιπτώσεις σημαντικό ρόλο στη δημιουργία της κρίσης από ένα σημείο και μετά βλέπουμε ότι παίζει η υποτίμηση του νομίσματος που έχει η κάθε χώρα ξεχωριστά. Ωστόσο, η εμφάνιση δημοσιονομικών κρίσεων και σε χώρες της ευρωζώνης δείχνει πως ακόμα και χώρες που ανήκουν σε μια νομισματική ένωση είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν δημοσιονομική κρίση, η οποία βέβαια θα έχει κάπως τροποποιημένα αίτια.

2.3 Τρόποι διάδοσης

Καμία οικονομία δεν μπορεί να είναι εντελώς απομονωμένη από τις υπόλοιπες αφού ακόμα κι αν το επιθυμεί είναι πολύ δύσκολο να το πετύχει. Αυτό δίνει μεγάλο ενδιαφέρον στο κατά πόσο μια κρίση που εμφανίζεται σε μια χώρα θα επηρεάσει και άλλες χώρες, γειτονικές ή μη, και, αν ναι, με ποιους τρόπους θα γίνει η διάδοσή της, προκειμένου να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα προστασίας. Επίσης, είναι σημαντικό αν μια χώρα με καλά σχετικά βασικά οικονομικά μεγέθη μπορεί να αντιμετωπίσει μια κρίση μόνο και μόνο επειδή εμφανίστηκε κάπου αλλού και εν συνεχεία διαδόθηκε και σε αυτή. Έτσι, έχει μελετηθεί το κατά πόσο οι κρίσεις είναι «κολλητικές» και με ποιους τρόπους διαδίδονται.

Οι περισσότερες μελέτες έχουν συμπεράνει ότι οι κρίσεις σε Μεξικό, Ασία και Ρωσία ήταν «κολλητικές», αν και δεν υπάρχει ένας σαφής ορισμός για το τι ακριβώς σημαίνει αυτό. Κάποιοι έτσι ονομάζουν τη σημαντική αύξηση στους δεσμούς της αγοράς αφού έχει συμβεί μια κρίση σε μία ή περισσότερες χώρες, χωρίς να εξηγείται πως συνέβη αυτό. Μια άλλη άποψη υποστηρίζει πως υπάρχει «κολλητικότητα» αν η πιθανότητα εμφάνισης κρίσης σε μια χώρα αυξάνεται υπό την προϋπόθεση ότι υπάρχει κρίση κάπου αλλού. Τέλος, άλλη εκδοχή με τον όρο αυτό δηλώνει τη μεταφορά των κρίσεων που δεν μπορεί να εξηγηθεί με τις μεταβολές που παρατηρούνται στα βασικά μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας. Δηλαδή, περιλαμβάνει τις αλλαγές στις προσδοκίες που δεν σχετίζονται με τις αλλαγές στα μακροοικονομικά μεγέθη της χώρας.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν τον τελευταίο ορισμό υπάρχουν δύο βασικές κατηγορίες που εξηγούν πως οι κρίσεις διαδίδονται διεθνώς. Στην πρώτη κατηγορία, οι κρίσεις εξαπλώνονται ως αποτέλεσμα των οικονομικών αλληλοεξαρτήσεων μεταξύ των χωρών. Με βάση αυτό η κρίση σε μια χώρα διαδίδεται, επειδή αλλάζει τα μακροοικονομικά μεγέθη και σε άλλες χώρες. Ορισμένοι από τους σημαντικότερους παράγοντες που περιλαμβάνονται στην κατηγορία αυτή για την ταυτόχρονη εμφάνιση κρίσεων σε πολλές χώρες είναι τα κοινά ξαφνικά γεγονότα, το εμπόριο και οι άμεσοι οικονομικοί δεσμοί μεταξύ των χωρών. Στη δεύτερη κατηγορία οι συγχρονισμένες κρίσεις οφείλονται στις αλλαγές στη συμπεριφορά των επενδυτών. Σε αυτή την περίπτωση, η κρίση σε μια χώρα μπορεί να πυροδοτήσει μια κρίση κάπου αλλού χωρίς να προκαλέσει επιπτώσεις στα μακροοικονομικά μεγέθη της άλλης χώρας με αποτέλεσμα η κρίση να διαδίδεται λόγω των αλλαγών στο «αίσθημα της αγοράς» ή στον τρόπο αξιολόγησης της υπάρχουσας πληροφορίας σχετικά με την αγορά, που διαθέτουν οι επενδυτές. Πιο αναλυτικά οι βασικότεροι τρόποι διάδοσης μιας κρίσης από μια χώρα σε μια άλλη είναι οι παρακάτω:

i. Κοινά ξαφνικά γεγονότα

Τα γεγονότα αυτά, είτε τοπικά είτε παγκόσμια, μπορούν να αποτελέσουν την αιτία για την ταυτόχρονη εμφάνιση κρίσεων σε πολλές χώρες. Για παράδειγμα, η απότομη αύξηση των επιτοκίων στις ΗΠΑ στις αρχές της δεκαετίας του '80 και το 1994 αποτέλεσε μια βασική αιτία για τις δύο κρίσεις στο Μεξικό το 1982 και το 1994.

ii. Μακροοικονομικές ομοιότητες

Λόγω της έλλειψης πληροφοριών, αρκετές φορές οι επενδυτές αντιμετωπίζουν με τον ίδιο τρόπο όλες τις χώρες που παρουσιάζουν ομοιότητες στα μακροοικονομικά τους μεγέθη. Έτσι όταν κάποια χώρα χτυπηθεί από την κρίση οι επενδυτές το εκλαμβάνουν ως μια νέα πληροφορία για το τι πρόκειται να συμβεί και σε άλλες παρόμοιες χώρες, με αποτέλεσμα να επιτίθενται σε αυτές. Σε αυτή την περίπτωση η κρίση δε διαδίδεται λόγω της επιδείνωσης των μακροοικονομικών μεγεθών της δεύτερης χώρας αλλά εξαιτίας της αντίληψης που έχουν οι επενδυτές για το σύνολο αυτών των χωρών που θεωρούν παρόμοιες.

iii. Αλλαγές στην αίσθηση των επενδυτών

Αυτές οι αλλαγές, ειδικά σχετικά με τα μακροοικονομικά και τα χρηματοοικονομικά μεγέθη, επηρεάζουν τόσο τη δημιουργία της κρίσης όσο και τη μετάδοσή της μεταξύ των χωρών, καθώς οι οικονομίες με πιο αδύναμα μεγέθη είναι πιο ευάλωτες όταν υπάρχει και κάπου αλλού κρίση. Σε μια τέτοια περίπτωση οι πιο αδύναμες χώρες μπορεί να γίνουν θύματα της «κολλητικότητας» των κρίσεων λόγω της αίσθησης της αγοράς ή της αποφυγής υψηλού ρίσκου. Έτσι, αν μια συναλλαγματική κρίση σε μια χώρα δημιουργεί φόβους σχετικά με κερδοσκοπικές επιθέσεις και αλλού, οι επενδυτές είναι πιθανό να περιμένουν να επωφεληθούν από αυτές τις επιθέσεις στα συναλλάγματα που θεωρούν πως και άλλοι επενδυτές θα πουλήσουν. Τότε οι καλύτεροι στόχοι είναι συναλλάγματα που, παρόλο που τα υπερασπίζονται οι κυβερνήσεις τους, είναι πιθανό τελικά να καταρρεύσουν και τελικά να αποφέρουν κερδοσκοπικά οφέλη. Το ρίσκο εμφάνισης μιας κρίσης σε αυτή την περίπτωση αυξάνεται όσο μεγαλύτερες είναι οι βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις της χώρας καθώς και η ωρίμανση του ελλείμματος μεταξύ ενεργητικού και παθητικού, αφού τότε η οικονομία θα είναι πιο ευάλωτη στις πιέσεις ενός μικρού μέρους των δανειστών της.

iv. Εμπορικοί δεσμοί

Όταν μια χώρα αντιμετωπίζει μια κρίση που συνοδεύεται από σημαντική υποτίμηση του συναλλάγματος της, και άλλες χώρες μπορεί να υποστούν δευτερογενείς επιδράσεις μέσω του εμπορίου που θα οφείλονται στις πιο ανταγωνιστικές τιμές που θα προσφέρει η χώρα που βρίσκεται σε κρίση. Επίσης, αν η πτώση της νομισματικής ισοτιμίας συνοδεύεται, ως συνήθως, και από μείωση της οικονομικής

δραστηριότητας και συμπίεση των εισαγωγών, τότε οι επιδράσεις στο εισόδημα αυτών από τους οποίους εισήγαγε θα έχουν ως συνέπεια την περαιτέρω μείωση των εξαγωγών των τελευταίων. Τα δύο αυτά φαινόμενα δεν επιδρούν μόνο στους διμερείς εμπορικούς δεσμούς αλλά και στις αγορές τρίτων μέσω του ανταγωνισμού των τιμών και τις επιπτώσεις στο εισόδημα. Επομένως, οι εμπορικοί δεσμοί είναι σημαντικοί όχι μόνο για τις χώρες που βρίσκονται σε κρίση αλλά και για αυτές οι οποίες είναι επισφαλείς σε περίπτωση διάδοσής της.

ν. Χρηματοοικονομικοί δεσμοί

Υπάρχουν διάφοροι τρόποι που ανήκουν στην κατηγορία αυτή με τους οποίους μπορεί να διαδοθεί η κρίση πέρα από τα σύνορα μιας χώρας και να επηρεάσει και άλλες. Ορισμένοι από τους σημαντικότερους είναι οι άμεσες χρηματοοικονομικές συνδέσεις που μπορεί να υπάρχουν μεταξύ των δύο χωρών, η ρευστότητα, προβλήματα ως προς τα κίνητρα καθώς και η συμπεριφορά της μάζας. Η κρίση σε μία ή περισσότερες χώρες μπορεί να οδηγήσει τους επενδυτές να αναδιαμορφώσουν τα χαρτοφυλάκιά τους σχετικά με το ρίσκο, τη ρευστότητα ή κάποιο άλλο παράγοντα. Για παράδειγμα, όταν ξεσπάσει κρίση σε μια χώρα οι επενδυτές που βρίσκονται σε αυτή συνήθως θα θελήσουν να μειώσουν την αυξημένη πλέον έκθεσή τους στο ρίσκο πουλώντας περιουσιακά στοιχεία των οποίων τα κέρδη είναι ευμετάβλητα και θετικά συσχετισμένα με αυτά στην υπό κρίση χώρα. Επίσης, οι επενδυτές μπορεί να ρευστοποιήσουν περιουσιακά τους στοιχεία, ακόμα και αυτά που προορίζονταν για άλλο σκοπό, λόγω της κρίσης που εμφανίστηκε και δημιουργεί άμεση ανάγκη για εύρεση μετρητών, προκειμένου να μπορέσουν να ανταποκριθούν στις ανάγκες της. Επομένως, η ισχυρή χρηματοοικονομική σύνδεση με ένα βασικό δανειστή της υπό κρίση χώρας, με την έννοια μια άλλη χώρα να του χρωστάει ή να βρίσκεται στο χαρτοφυλάκιο του, τότε η χώρα αυτή γίνεται πιο ευάλωτη και αυξάνονται οι πιθανότητες να αντιμετωπίσει και αυτή πρόβλημα με τα οικονομικά της. Ορισμένες χώρες, λοιπόν, είναι πιθανό να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα της διακοπής εισροής κεφαλαίων με την έναρξη μιας κρίσης κάπου αλλού, άσχετα με τα δικά τους μακροοικονομικά μεγέθη, καθώς τα δικά τους περιουσιακά στοιχεία μπορεί να θεωρούνται ότι περιέχουν αρκετό ρίσκο, ότι είναι πιο εύκολα ρευστοποιήσιμα ή, τέλος, να κατέχουν μεγάλο μέρος των χαρτοφυλακίων των πιστωτών της υπό κρίση χώρας.

Κεφάλαιο 3^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

3.1 ‘ΓΝΩΡΙΜΙΑ’ ΜΕ ΤΗΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ

Η Δημοκρατία της Αργεντινής, ή συνηθέστερα Αργεντινή, είναι μια ισπανόφωνη χώρα στο νότιο τμήμα της Λατινικής Αμερικής. Η ονομασία της προέρχεται από το argentum (ασήμι), το πολύτιμο μέταλλο, το οποίο προμηθεύονταν οι πρώτες ευρωπαϊκές αποικίες στην περιοχή. Πρωτεύουσα της χώρας είναι το Μπουένος

Άιρες, το οποίο βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα της χώρας και είναι ένα από τα μεγαλύτερα λιμάνια του Ατλαντικού Ωκεανού.

Εικόνα 6

Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή (2001) του Εθνικού Ινστιτούτου Στατιστικής και Απογραφών (INDEC) της Αργεντινής, ο πληθυσμός της χώρας ανέρχεται στα 36.260.130, τρίτος σε σειρά στη Νότια Αμερική και τριακοστός παγκόσμια. Η εκτίμηση για το 2008 ανέρχεται στα 40.482.000. Η Αργεντινή, όπως πολλές χώρες της Αμερικανικής ηπείρου, θεωρείται χώρα μεταναστών. Οι περισσότεροι Αργεντινοί είναι απόγονοι Ευρωπαίων μεταναστών του 19ου και 20ου αιώνα, ενώ το 86% του πληθυσμού αυτοπροσδιορίζεται ως Ευρωπαϊκής καταγωγής. Ο πληθυσμό και ο πολιτισμός της χώρας σε μεγάλο βαθμό έχει διαμορφωθεί από μετανάστες από όλη την Ευρώπη, αλλά ιδιαίτερα στην Ιταλία και την Ισπανία. Μετά την άφιξη των Ισπανών αποίκων, περίπου 6.2 εκατ. Ευρωπαίοι μετανάστευσαν στην Αργεντινή από το μέσο του 19ου ως το μέσο του 20ου αιώνα. Τα μεγαλύτερα ποσοστά προέλευσης καταγράφονται από την Ιταλία, από την Ισπανία και τη Γαλλία.

Η λαθρομετανάστευση εντοπίζεται έντονη στα πρόσφατα δημογραφικά στοιχεία της Αργεντινής. Η κυβέρνηση της Αργεντινής υπολογίζει ότι περίπου 750.000 κάτοικοι της χώρας δεν έχουν επίσημα έγγραφα, ενώ εφαρμόζει ένα πρόγραμμα με την ονομασία «Μεγάλη Πατρίδα» (Patria Grande) για να ενθαρρύνει την επισημοποίηση των λαθρομεταναστών.

Ο πληθυσμός της Αργεντινής παρουσιάζει μεγάλα ποσοστά αστικοποίησης, καθώς οι δέκα μεγαλύτερες μητροπολιτικές περιοχές της χώρας έχουν περίπου το μισό συνολικό πληθυσμό, ενώ το λιγότερο από το 10% ζει σε αγροτικές περιοχές. Η αυτόνομη πόλη του Μπουένος Άιρες έχει πληθυσμό περίπου 3 εκατομμυρίων, ενώ η ευρύτερη μητροπολιτική περιοχή αριθμεί 12.8 εκατ. κατοίκους, μία από τις μεγαλύτερες παγκόσμια.

Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι μετανάστες στην Αργεντινή εγκαταστάθηκαν σε πόλεις, στις οποίες έβρισκαν δουλειά, εκπαίδευση και ευκαιρίες για να ενταχθούν στη μεσαία τάξη. Πολλοί μετοίκησαν επίσης σε μικρές αναπτυσσόμενες πόλεις κατά μήκος των επεκτάσεων του σιδηροδρομικού δικτύου, ενώ από το 1930 έχει παρατηρηθεί ρεύμα μετοίκησης των αγροτών στις πόλεις.

Στη δεκαετία του 1990 πολλές επαρχιακές πόλεις σταδιακά εγκαταλείφθηκαν μετά την κατάργηση του σιδηροδρομικού δικτύου, ενώ η τοπική παραγωγή προϊόντων αντικαταστάθηκε από μαζικές εισαγωγές αντίστοιχων αγαθών. Φτωχές συνοικίες, γνωστές και ως "villas miserias", περιβάλλουν πολλές πόλεις της χώρας και επεκτάθηκαν κατά τη διάρκεια εκείνης της δεκαετίας, ενώ υπολογίζεται ότι εκεί διαβιούν περίπου 4.000.000 άνθρωποι . Ο πληθυσμός τους αποτελείται κυρίως από εισοδήματα χαμηλής τάξης, αγροτικούς μετανάστες από τις βόρειες περιοχές, καθώς και πολλούς μετανάστες από γειτονικές χώρες που μετοίκησαν στην Αργεντινή μεταξύ του '60 και του '90.

Το ποσοστό των αναλφάβητων ανέρχεται στο 2,5% (2007). Το εργατικό δυναμικό της χώρας είναι 15 εκατομμύρια (1999) από τα οποία το 5% ασχολείται με τη γεωργία, το 28% εργάζεται στη βιομηχανία και το 67% σε διάφορες άλλες υπηρεσίες, δημόσιες και μη.

3.2 Χαρακτηριστικά Παραγωγής

3.2.1 Πρωτογενής τομέας

Η οικονομία της Αργεντινής βασίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα. Ο πρωτογενής τομέας της Αργεντινής περιλαμβάνει τη γεωργία , την υλοτομία, την αλιεία και την κτηνοτροφία. Οι αγροτικές εκτάσεις της χώρας είναι συγκεντρωμένες σε λίγα μεγάλα

αγροκτήματα, τα οποία αποτελούν τη βασική μονάδα της οργάνωσης της αγροτικής παραγωγής. Κυριότερα γεωργικά προϊόντα της Αργεντινής είναι το σιτάρι, το καλαμπόκι, το βαμβάκι, το ζαχαροκάλαμο, ο καπνός, το κριθάρι, το ρύζι, οι πατάτες, τα σταφύλια, διάφορα φρούτα και λαχανικά. Η γεωργική παραγωγή καλύπτει τις εγχώριες ανάγκες και συμβάλλει και στις εξαγωγές της χώρας. Περισσότερο αναπτυγμένος και αποδοτικός είναι ο κλάδος της κτηνοτροφίας καθώς η Αργεντινή είναι από τους μεγαλύτερους εξαγωγείς βοδινού κρέατος, μαλλιού, δέρματος και άλλων κτηνοτροφικών προϊόντων. Αξιόλογα είναι και τα έσοδα από την αλιεία όπως και από την υλοτομία.

3.2.2 Δευτερογενής τομέας

Η βιομηχανία της, που αναπτύχθηκε κυρίως κατά τη διάρκεια των παγκόσμιων πολέμων, την καθιστά αυτάρκη στα κυριότερα καταναλωτικά αγαθά και σημαντικό εξαγωγέα βιομηχανικών προϊόντων στις αγορές της Λατινικής Αμερικής. Σημαντική και με μεγάλα περιθώρια ανάπτυξης είναι η παραγωγή της εξορυκτικής βιομηχανίας της χώρας και σε αρκετές περιοχές της χώρας αντλείται πετρέλαιο και φυσικό αέριο, σε ποσότητες που καλύπτουν τις ανάγκες της χώρας. Άλλα προϊόντα της εξορυκτικής δραστηριότητας της Αργεντινής είναι ο γαιάνθρακας, τα σιδηρομεταλλεύματα, ο μόλυβδος, ο ψευδάργυρος, το μαγγάνιο, το ουράνιο, ο χαλκός, ο κασσίτερος, το βολφράμιο και το μάρμαρο.

Η βιομηχανία της χώρας έχει ανακάμψει αρκετά μετά την ύφεση του 1970. Συγκεκριμένα, λειτουργούν μονάδες αυτοκινητοβιομηχανίας και κατασκευής γεωργικών μηχανημάτων, μονάδες κατασκευής ηλεκτρικών συσκευών, χημικές βιομηχανίες, τσιμεντουργίες, χαλυβουργίες, χαρτοποιίες, καθώς και μονάδες επεξεργασίας και μεταποίησης προϊόντων του πρωτογενούς τομέα.

3.2.3 Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας της Αργεντινής στο πλαίσιο του τραπεζικού συστήματος δραστηριοποιούνται κρατικές, δημοτικές, ιδιωτικές και ξένες τράπεζες. Η κεντρική

τράπεζα έχει το δικαίωμα έκδοσης του εθνικού νομίσματος και αποτελεί το ρυθμιστή της ροής των τραπεζικών πιστώσεων.

Εικόνα 7

3.3 ‘ΓΝΩΡΙΜΙΑ’ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Η Ελλάδα ή Ελλάς είναι χώρα, που βρίσκεται στη νοτιοανατολική Ευρώπη, στο νοτιότερο άκρο της Βαλκανικής χερσονήσου, στην Ανατολική Μεσόγειο. Πρωτεύουσα της Ελλάδος και μεγαλύτερη πόλη είναι η Αθήνα. Σύμφωνα με την τελευταία απογραφή (2011) ο μόνιμος πληθυσμός της χώρας είναι 9.903.268 κάτοικοι.

Εικόνα 8

Τις τελευταίες δεκαετίες η Ελλάδα έχει δεχτεί ένα μεγάλο κύμα μετανάστευσης. Ο συνολικός αριθμός των μεταναστών υπολογίζεται περίπου στο 10% του συνολικού πληθυσμού ή στις 1.200.000 ανθρώπους. Νόμιμοι κάτοικοι της χώρας είναι περίπου οι μισοί αν και οι αριθμοί έχουν μεγάλη διακύμανση λόγω της έλλειψης επίσημης μεταναστευτικής πολιτικής και της αστάθειας στις γειτονικές χώρες-πηγές μεταναστών. Οι μεγαλύτερες πληθυσμιακές ομάδες, σύμφωνα με την απογραφή του 2001, φαίνεται να είναι οι προερχόμενοι από Αλβανία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Πακιστάν, Ουκρανία, Πολωνία και Αίγυπτο.

Η Ελλάδα είναι το 12^ο μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων/Ευρωπαϊκής Ένωσης από το 1981, της Ευρωζώνης από το 2001, του NATO από το 1952 και ιδρυτικό μέλος του ΟΗΕ (1945).

3.4 Χαρακτηριστικά Παραγωγής

3.4.1 Πρωτογενής τομέας

Ο πρωτογενής τομέας της Ελλάδας, περιλαμβάνει την γεωργία, την κτηνοτροφία, τα δάση και την αλιεία. Ο πρωτογενής τομέας σημείωσε μια χρονική βαθμιαία μείωση στην συνεισφορά του Ακαθάριστου Εθνικού Προϊόντος και επίσης στην απασχόληση του εργατικού δυναμικού λόγω της εγκατάλειψης της γης και του φαινομένου της μετανάστευσης. Το 1992 ο πρωτογενής τομέας απασχολούσε περίπου το 25% του

εργατικού δυναμικού της Ελλάδος.

Ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετώπισε η ελληνική γεωργία ήταν, η μικρή ιδιοκτησία και ο τεμαχισμός της ιδιοκτησίας των αγροτικών εκτάσεων σε μικρά κτήματα, που δεν ευνοούσε την εντατική εκμετάλλευση καθώς επίσης και το μικρό ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων που αποτελούσε έναν επιπλέον ανασταλτικό παράγοντα για την επέκταση του πρωτογενούς τομέα. Το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο και τα φτωχά και ορεινά εδάφη ήταν περαιτέρω παράγοντες που εμπόδισαν την εφαρμογή νέων τεχνολογιών και κατά συνέπεια την ανάπτυξη της γεωργικής παραγωγής.

Από το 1950, έγινε προσπάθεια για την ανάπτυξη των εγχειοβελτικών έργων, την εφαρμογή νέων τεχνολογικών μεθόδων και την εντατική και πιο αποδοτική καλλιέργεια του εδάφους με αποτέλεσμα, η γεωργική παραγωγή και οι συνθήκες διαβίωσης των απασχολούμενων στον γεωργικό τομέα να βελτιωθούν σημαντικά μέχρι σήμερα. Παρόλα αυτά, ο γεωργικός τομέας χαρακτηρίζεται από σοβαρές διαρθρωτικές αδυναμίες, όπως για παράδειγμα το μικρό μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, τα φτωχά και υποβαθμισμένα εδάφη, την χαμηλή οργάνωση της παραγωγής, την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και την μικρή αποδοτικότητα.

3.4.2 Δευτερογενής τομέας

Ο δευτερογενής τομέας αποτελείται από τους κλάδους της βιομηχανίας, της ενέργειας, της ύδρευσης, των ορυχείων - λατομείων, των μεταλλευμάτων και της οικοδομής. Η βιομηχανία συγκεκριμένα, περιλαμβάνει ολόκληρο το δευτερογενή τομέα δηλαδή την μεταποίηση, την ενέργεια, την ύδρευση, τα ορυχεία, τα μεταλλεύματα και τις κατασκευές.

Η δημιουργία των διάφορων έργων υποδομής συντέλεσε διαχρονικά στην αύξηση της βιομηχανικής παραγωγής, στην αύξηση της συνεισφοράς του δευτερογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν (ΑΕΠ) καθώς επίσης και στην απασχόληση στον συγκεκριμένο τομέα.

Η Ελλάδα έχει μεγάλα κοιτάσματα Λιγνίτη, Βωξίτη, Πετρελαίου, Χρυσού, Αργύρου, Χουντίτη και Μαγνησίτη. Συγκεκριμένα τις δεκαετίες του 1950 και 1960, εκτός από την πραγματοποίηση των μεγάλων δημοσίων επενδύσεων σε βασικά έργα υποδομής

που υποβοηθήσαν την ανάπτυξη της ελληνικής βιομηχανίας, έλαβαν μέρος και μεγάλα επενδυτικά προγράμματα σε βιομηχανικούς τομείς, όπως βιομηχανίες χάλυβος, μεταλλευμάτων και ναυπηγείων.

Συγκεκριμένα, η ναυτιλία αποτέλεσε ένα σημαντικό στοιχείο της Ελληνικής οικονομικής δραστηριότητας από τα αρχαία χρόνια. Σήμερα το ναυτικό αποτελεί μία από τις σημαντικότερες βιομηχανίες της χώρας. Κατά το 1960, το μέγεθος του ελληνικού ναυτικού εμπορικού στόλου σχεδόν διπλασιάστηκε, κυρίως από τις επενδύσεις που έγιναν από Έλληνες επιχειρηματίες μεγιστάνες. Η βάση της μοντέρνας Ελληνικής ναυτικής βιομηχανίας δημιουργήθηκε μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο όπου αρκετοί Έλληνες επιχειρηματίες μπόρεσαν να συσσωρεύσουν περίσσειμα πλοίων που πουλήθηκαν σε αυτούς από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών μέσω της πράξης πώλησης πλοίων του εποχής του 1940. Στις κατηγορίες πλοίων σύμφωνα με τα στατιστικά του 2001, η Ελλάδα κατατάσσεται πρώτη στα τάνκερ και στα μεταφορικά πλοία φορτίου τέταρτη στους αριθμούς κοντέινερ, και επίσης τέταρτη στα υπόλοιπα είδη πλοίων.

Ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας της ελληνικής οικονομίας είναι ο τουρισμός. Χάρη στο κλίμα της, τις εκτεταμένες ωραίες ακτές, το πλήθος των νησιών, το πλήθος των ιστορικών μνημείων και το σημαντικό ξενοδοχειακό δυναμικό, η Ελλάδα αποτελεί δημοφιλή τουριστικό προορισμό σε παγκόσμια κλίμακα. Ο τουρισμός αποτελεί τη βασική πηγή εσόδων κυρίως των νησιών της χώρας. Το 2004, το έτος των Ολυμπιακών Αγώνων, η Ελλάδα καλωσόρισε 16,4 εκατομμύρια τουρίστες.

Τα βασικότερα προβλήματα που αντιμετώπισε η ελληνική βιομηχανία σχετίζονται με την επέκταση του φιλελευθερισμού του εμπορίου και την φανερή αδυναμία των ελληνικών μικρών επιχειρήσεων να ανταγωνιστούν συστηματικά τις μεγάλες ξένες επιχειρήσεις και να καλύψουν μέρος της διεθνούς ζήτησης. Τροχοπέδη αποτέλεσαν επίσης, η έλλειψη τεχνολογικής υποδομής, η έλλειψη της βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας και η μη σύνδεση της πανεπιστημιακής έρευνας με την ελληνική βιομηχανία.

Για την επίλυση των προβλημάτων αυτών οι διάφορες κυβερνήσεις κατά καιρούς προσπάθησαν για την επίλυση των προβλημάτων των επιχειρήσεων, με την παροχή κινήτρων για την ανανέωση τεχνολογικού εξοπλισμού και την ανάπτυξη της έρευνας, την επιμόρφωση των εργαζομένων και των ανώτατων στελεχών των επιχειρήσεων και την

σύνδεση της έρευνας στην βιομηχανία με τα εκπαιδευτικά ιδρύματα με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και της ανταγωνιστικότητας.

3.4.3 Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας περιλαμβάνει το εμπόριο, τις μεταφορές (θαλάσσιες, εναέριες και χερσαίες), τις επικοινωνίες, την δημόσια διοίκηση, τις τράπεζες, τις ασφάλειες, την εκπαίδευση, την υγεία και τις υπόλοιπες υπηρεσίες. Διαχρονικά στην ελληνική οικονομία παρατηρείται μια αύξηση του τριτογενούς τομέα. Στην αύξηση αυτή παίζει σημαντικό ρόλο και το γεγονός ότι πολλές από τις υπηρεσίες ανήκουν στο δημόσιο τομέα.

Η συνεισφορά του τριτογενούς τομέα στο Ακαθάριστο Εθνικό Προϊόν καθώς επίσης και στην απασχόληση αποδεικνύει την αύξηση του ρόλου του στην στροφή της ελληνικής οικονομίας αρχικά από τον πρωτογενή τομέα στο δευτερογενή και τελικά στον τριτογενή τομέα.

Εικόνα 9

Κεφάλαιο 4^ο

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΣΕ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Εισαγωγή

Όλα αυτά που αναφέρθηκαν στο 2^ο κεφάλαιο της συγκεκριμένης εργασίας , αφορούν γενικά τις δημοσιονομικές κρίσεις στο σύνολό τους και τα κοινά χαρακτηριστικά που παρουσιάζονται μεταξύ των χωρών, που έχουν εμφανιστεί. Ωστόσο, κάθε φορά που μια χώρα αντιμετωπίζει κρίση τόσο το περιβάλλον στο οποίο βρίσκεται όσο και οι συνθήκες που επικρατούν στο εσωτερικό της διαφέρουν, επομένως έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον αλλά και νόημα να εξεταστεί η κάθε περίπτωση ξεχωριστά. Παρακάτω έχουμε δύο από τις πιο πρόσφατες δημοσιονομικές κρίσεις που εμφανίστηκαν και αποτελούν το θέμα ανάλυσης της συγκεκριμένης εργασίας :

Εικόνα 10

Εικόνα 11

4.2 Η περίπτωση της Αργεντινής

4.2.1 Ιστορικό συνεργασίας Δ.Ν.Τ και Αργεντινής

Η σχέση μεταξύ Αργεντινής και Δ.Ν.Τ μετρά σχεδόν μια δεκαετία. Στη διάρκεια αυτής, η Αργεντινή βρίσκεται σε συνεχή προσπάθεια να λύσει τις οικονομικές

ανισορροπίες της ή να διατηρήσει τις ισορροπίες μέσω εφαρμογής μιας πληθώρας μέτρων από την εκάστοτε κυβέρνηση ή μέσω της προσπάθειας ανταπόκρισης στα προγράμματα του Ταμείου. Σκόπιμο είναι λοιπόν, να παρουσιαστεί η πορεία της χώρας μέχρι την τελική πτώση που υπέστη το Δεκέμβριο του 2001, που δήλωσε αδυναμία πληρωμής του εξωτερικού χρέους της.

Το Δεκέμβριο του 1983 ο Raul Alfonsin εκλέχτηκε Πρόεδρος της Αργεντινής, σηματοδοτώντας το τέλος της στρατιωτικής δικτατορίας που είχε διαρκέσει επτά έτη. Η επιστροφή στη δημοκρατία δημιούργησε και στη χώρα την ελπίδα της επιστροφής στην οικονομική σταθερότητα καθώς υπό το στρατιωτικό καθεστώς είχαν υπάρξει ιδιαίτερα προβλήματα όπως αυξανόμενα φορολογικά ελλείμματα, αυξανόμενο εξωτερικό χρέος και υψηλό πληθωρισμό.

Συγκεκριμένα τον Αύγουστο του 1982, όταν το Μεξικό ανακοίνωσε την αδυναμία πληρωμής του εξωτερικού χρέους του, η Αργεντινή αποτάθηκε στο Ταμείο για οικονομική βοήθεια, δεδομένου ότι περνούσε επίσης σοβαρές δυσκολίες. Μετά από περίπλοκες διαπραγματεύσεις με το Ταμείο που ήταν σε συνεργασία με ξένες τράπεζες, αποτελώντας τους κύριους πιστωτές της Αργεντινής, επιτεύχθηκε τελικά συμφωνία οικονομικής αρωγής ύψους άνω των 2 δισεκατομμυρίων SDR .

Ενώ οι εξελίξεις φάνηκαν μάλλον θετικές για λίγο, όταν μια ομάδα προσωπικού επισκέφθηκε το Μπουένος Άιρες τον Αύγουστο του 1983 ανακάλυψε την ύπαρξη μιας ποικιλίας προβλημάτων, και ιδιαίτερα την απώλεια ελέγχου των αμοιβών που είχε επιπτώσεις τόσο στον προϋπολογισμό όσο και στην εξωτερική ανταγωνιστικότητα, με αποτέλεσμα το πρόγραμμα να αποτύχει. Στη συνέχεια, υπό την προεδρία του Alfonsin, διεξήχθησαν διαπραγματεύσεις για την απαρχή ενός νέου προγράμματος αλλά δεν κατέληξαν πουθενά, ενώ η οικονομία συνέχισε να χειροτερεύει.

Το Μάρτιο του 1984, τέσσερις λατινοαμερικάνικες χώρες (Βραζιλία, Μεξικό, Κολομβία και Βενεζουέλα) δανείζουν στην Αργεντινή 300 εκατομμύρια δολάρια για τρεις μήνες, όπου ακολουθήθηκαν από ένα παρόμοιο ποσό από τις Ηνωμένες Πολιτείες. Αυτό παρείχε μια «ανάσα» οικονομική για τη χώρα αλλά δεν κράτησε πολύ εφόσον λίγο πριν τα τέλη Σεπτεμβρίου του 1984, μια νέα συμφωνία επιτεύχθηκε μεταξύ Ταμείου και Αργεντινής για ένα νέο πρόγραμμα, παρέχοντας οικονομική ενίσχυση ύψους 6 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Ακολούθησε μια σειρά σχεδίων από τις αργεντινές αρχές σε μία προσπάθεια να αποκτηθεί μια οικονομική σταθερότητα αλλά και για να εφαρμοσθεί το πρόγραμμα του Ταμείου.

Τα σχέδια που εφαρμόστηκαν κατά τη διάρκεια του 1985, δεν κατάφεραν να αποφέρουν αποτελέσματα λόγω των εξόδων εκτός προϋπολογισμού και της «χαλαρής» δημοσιονομικής πολιτικής. Έτσι, η Αργεντινή για άλλη μια φορά δεν κατάφερε τη συμμόρφωση της με ένα πρόγραμμα του Ταμείου.

Τον Ιούλιο του 1987, παρά τη διατήρηση αμφιβολιών από την πλευρά της διαχείρισης αλλά και της εκτελεστικής επιτροπής του Ταμείου, και ύστερα από ανανεωμένες σκληρές διαπραγματεύσεις, επιτεύχθηκε μια νέα συμφωνία με το Ταμείο. Οι αμφιβολίες που αρχικά εκφράστηκαν, στην πορεία εδραιώθηκαν κιόλας διότι το νέο πρόγραμμα κατέρρευσε και πάλι το Μάρτιο του 1988. Η επόμενη κίνηση προήλθε από τις Αργεντινές αρχές εγκαινιάζοντας το σχέδιο Primavera τον Αύγουστο του 1988. Το σχέδιο αυτό, αποτελούμενο από ένα πακέτο ετερόδοξων μέτρων, είχε σαν στόχο να ανακόψει την ταχεία κίνηση πληθωριστικών προσδοκιών. Το πρόγραμμα για άλλη μια φορά προέβλεψε περιορισμένη δημοσιονομική μεταρρύθμιση, και το Ταμείο υπό την έλλειψη σταθερών πολιτικών αρνήθηκε να ξαναδώσει δάνειο στην Αργεντινή. Το σχέδιο Primavera διήρκεσε μόνο έξι μήνες και ύστερα κατέρρευσε δημιουργώντας υπερπληθωρισμό.

Υπό αυτές τις συνθήκες το Μάιο του 1989 εκλέγεται Πρόεδρος της χώρας ο Carlos Menem. Από πλευράς του υπήρξε άμεση αναγγελία ενός νέου προγράμματος, αλλά αυτή τη φορά με περισσότερη δημοσιονομική μεταρρύθμιση λαμβάνοντας υπ' όψιν το μέγεθος του κυβερνητικού ελλείμματος που ήταν της τάξης του 16 τοις εκατό του ΑΕΠ για το 1989. Το Νοέμβριο του 1989 μια ακόμη συμφωνία επιτεύχθηκε με το Ταμείο, αλλά και αυτή επισκιάστηκε πρόωρα δεδομένο της ύπαρξης πολιτικών εμποδίων στην ισχυρή προσπάθεια ρύθμισης και μεταρρύθμισης.

Μετά από άλλη μια περίοδο υπερπληθωρισμού, ο Domingo Cavallo, Υπουργός των Οικονομικών, εισήγαγε μια πραγματική επίδραση κλονισμού στην οικονομία τον Απρίλιο του 1991 με την εισαγωγή ενός νομισματικού συστήματος, που καθόριζε την πρόσδεση του peso με το δολάριο σε αναλογία 1 προς 1.

Από το 1991 έως και τις αρχές του 1995, το νέο σύστημα μετατρεψιμότητας του νομίσματος κατάφερε να επιτύχει τον στόχο αποπληθωρισμού και της ανάπτυξης. Πέραν όμως, των επιτυχιών του Menem, υπήρξαν και τρωτά σημεία της διακυβέρνησης του που απορρέουν κυρίως από λανθασμένη δημοσιονομική πολιτική και σε συνδυασμό με την Κρίση του Μεξικού που συνέβη το 1995, η οικονομία της Αργεντινής άρχισε να δέχεται κραδασμούς κυρίως από τον εξωτερικό τομέα.

Στη συνέχεια, μεταξύ 1996 και 1997 μπορεί να υπήρξε βελτίωση αλλά ήταν αργή και καταλυτική αφού, η χώρα δεν βρισκόταν σε ισχυρή θέση για να αντιμετωπίσει τις επιρροές των διαδοχικών κρίσεων της Ασίας το 1997, της Ρωσίας το 1998 και την υποτίμηση του νομίσματος του εμπορικού συνεργάτη της, της Βραζιλίας το ίδιο έτος. Όλα αυτά οδήγησαν τη χώρα σε βαθιά και διαρκή ύφεση.

Το 1999 αναλαμβάνει την προεδρία ο Fernando de la Rúa, ο οποίος δεσμεύεται για την επαναφορά της οικονομικής σταθερότητας της χώρας. Το 2000 όμως η οικονομία συνεχίζει να χειροτερεύει και στις αρχές του 2001 το Δ.Ν.Τ παρέχει ένα πακέτο διάσωσης ύψους 14 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Ο Fernando de la Rúa, στην προσπάθεια του να βελτιώσει την κατάσταση της χώρας, το Μάρτιο του 2001 επαναφέρει ως υπουργό οικονομικών τον «πατέρα» του νομισματικού συστήματος μετατρεψιμότητας, τον Domingo Cavallo. Ως υπουργός οικονομικών, έλαβε μια σειρά σκληρών μέτρων προκαλώντας κοινωνική αντίδραση αλλά τελικά δεν απέφεραν αποτελέσματα καταλήγοντας, η χώρα στις αρχές του καλοκαιριού του 2001, να επιζητεί και πάλι τη βοήθεια του Ταμείου. Αν και υπήρχε κλίμα ανησυχίας στο αν αυτό τελικά θα επέφερε λύση στο πρόβλημα της χώρας, τελικά στις 7 Σεπτεμβρίου του 2001, το Ταμείο ενέκρινε οικονομική βοήθεια ύψους 8 δισεκατομμυρίων ευρώ με στόχο την επανάκτηση της ανταγωνιστικότητας της χώρας και κατ' επέκταση την είσοδό της στις διεθνείς αγορές. Ένα μήνα αργότερα όμως έγινε σαφές πως η οικονομική βοήθεια δεν συνέβαλλε σε μεγάλο βαθμό, για την επίτευξη του στόχου της και το αίσθημα του φόβου χρεοκοπίας εκδηλώθηκε μέσω μαζικών αναλήψεων, οι οποίες όμως περιορίστηκαν με διαταγή της κυβέρνησης. Ακολούθησε χάος, η παραίτηση του Cavallo και την επόμενη μέρα του Fernando de la Rúa.

Στα μέσα του Δεκεμβρίου του 2001 ο Adolfo Rodríguez Saa (προσωρινός Πρόεδρος), ανακοίνωσε την αδυναμία πληρωμής του εξωτερικού χρέους της χώρας.

Τον *Ιανουάριο του 2002*, την Προεδρία της χώρας αναλαμβάνει ο Eduardo Duhalé, με την υποχρέωση να αντιμετωπίσει ένα μεγάλο αριθμό προκλήσεων, εφόσον το κράτος ήταν σε κατάσταση κατάρρευσης και την κοινωνία σε αναβρασμό. Και αυτός με τη σειρά του θέσπισε μια σειρά μέτρων με στόχο την ανάπτυξη, τη συγκράτηση του πληθωρισμού αλλά και της οικονομικής βοήθειας του λαού. Στις αρχές του *Ιανουαρίου του 2003*, μετά από σκληρές διαπραγματεύσεις με τους ιδιώτες πιστωτές συμφωνήθηκε μείωση χρέους κατά 70% και εγκρίθηκε δάνειο από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο ύψους 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων το οποίο ήταν και το τελευταίο μέχρι στιγμής στη χώρα της Αργεντινής.

4.2.2 Η πορεία της Αργεντινής προς την κρίση, η εξέλιξή της και η ανασυγκρότηση

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70 και του '80, η οικονομία της Αργεντινής ανταπεξήλθε με δυσκολία, αντιμετωπίζοντας κυρίως πληθωριστικά προβλήματα. Μετά όμως από την υιοθέτηση νέου νομισματικού συστήματος μετατρεψιμότητας, μπορεί να κατάφερε να διανύσει μερικά χρόνια σταθερότητας και ανάπτυξης, αλλά ταυτόχρονα δημιούργησε και αρνητικές συνθήκες ανταγωνιστικότητας της χώρας σε συνδυασμό πάντα με επιδράσεις εξωτερικών παραγόντων, όπως είναι οι οικονομικές κρίσεις από τον παγκόσμιο χάρτη. Δεν έλειψαν βέβαια να συμβάλλουν και αυτές με τον τρόπο τους και οι πολιτικές που υιοθετήθηκαν από τις διάφορες κυβερνήσεις σε μια προσπάθεια επίτευξης μεταρρύθμισης της οικονομικής λειτουργίας της χώρας με απώτερο σκοπό την σταθερότητα και ευημερία. Επομένως, η εκδήλωση της κρίσης της Αργεντινής δεν ήταν αιφνίδια, αλλά αποτέλεσμα συνδυασμού αρνητικών γεγονότων με εμφανή συμπτώματα στην πορεία της οικονομίας στο χρόνο.

4.2.2.i Προεδρία Carlos Menem – οικονομική ύφεση

Όταν ανέλαβε την προεδρία της χώρας ο Carlos Menem (1989), αναδιάρθρωσε την οικονομία δραστικά και με ταχείς ρυθμούς, εκμεταλλευόμενος τα πλεονεκτήματα της παγκόσμια χρηματοδότησης στις αναδυόμενες χώρες που επικρατούσαν στις αρχές της δεκαετίας του '90. Γεγονός είναι ότι οι ξένες επενδύσεις στη χώρα αυξήθηκαν από 3.2 δισεκατομμύρια δολάρια το 1991 σε 11 δισεκατομμύρια δολάρια το 1992 με

ελάχιστη μείωση το 1993 (10,7 δις δολάρια). Επίσης μέσα στο πεδίο δράσης του Menem, δημόσιες υπηρεσίες και επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας ιδιωτικοποιήθηκαν, δημόσιες δαπάνες που αφορούσαν εκπαίδευση και υγεία περιορίστηκαν και προωθήθηκαν νέοι έλεγχοι στο εργατικό κίνημα. Το νέο σύστημα μετατρεψιμότητας που θέσπισε ο υπουργός οικονομικών Domingo Cavallo, με την πρόσδεση του peso με το δολάριο, ήταν καθοριστικής σημασίας καθώς περιόρισε τον πληθωρισμό σε λιγότερο από 5% το έτος 1994, ενώ η ανάπτυξη κυμαινόταν γύρω στο 4,5% μεταξύ 1991-1995, εν συγκρίσει με το παρελθόν που άγγιζε αρνητικά ποσοστά. Το κλίμα μακροοικονομικής σταθερότητας που επικρατούσε, κέρδιζε την κοινωνική υποστήριξη για την εισαγωγή μεταρρυθμίσεων στη χώρα.

Στην Αργεντινή ήταν γνωστό το γεγονός της ύπαρξης μιας πολύπλοκης σχέσης μεταξύ ομοσπονδιακής κυβέρνησης και των κυβερνήσεων των επαρχιών. Συγκεκριμένα, όταν οι επαρχιακές κυβερνήσεις αντιμετώπιζαν προβλήματα, δεν αναλάμβαναν να βρουν λύση μόνες τους παρά κατάφευγαν στην ομοσπονδιακή. Αυτό όμως, είχε σαν συνέπεια η ομοσπονδιακή κυβέρνηση με έξοδα δικά της να επιλύει κάθε φορά τα προβλήματα που προέκυπταν. Μέχρι και από το Δ.Ν.Τ στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση, είχε υπάρξει σύσταση για την οικονομική πειθαρχία των κυβερνήσεων των επαρχιών. Η αναφορά στην πολύπλοκη αυτή σχέση γίνεται, διότι κατά την προεδρία Menem, ο ρόλος της ομοσπονδιακής κυβέρνησης αναμορφώθηκε. Από τη στιγμή που υπήρξαν αρκετές περικοπές δημοσίων δαπανών, είχαν σαν αποτέλεσμα να ενταθούν οι σχέσεις μεταξύ της κεντρικής κυβέρνησης και των επαρχιακών, με αποτέλεσμα οι επαρχιακές κυβερνήσεις να αναλαμβάνουν μόνες τους νέες ευθύνες για τη διασφάλιση της υγείας, της παιδείας και της ευημερίας.

Με την ανάληψη αυτών των ευθυνών, η κεντρική κυβέρνηση κατάφερε να μειώσει μόνο από το 1990 έως το 1992, το δημόσιο τομέα κατά 200.000 θέσεις. Το κοινωνικό όμως κόστος που προέκυψε από την μεταρρύθμιση του εργατικού δυναμικού και η αυξανόμενη ανεργία, μπορεί εν μέρει να μετριάστηκαν αλλά η σταθερή αύξηση της εξαθλίωσης και του κοινωνικού αποκλεισμού του λαού καθώς και η μείωση των δημοσίων υπηρεσιών ήταν αναπόφευκτες. Το έτος 1995 υπολογίζεται ότι το 25,8% περίπου των νοικοκυριών του Μπουένος Άϊρες ζούσε κάτω από το όριο της φτώχειας, ενώ σύμφωνα με στοιχεία της Εθνικής Τράπεζας το έτος 2000 σχεδόν το 1/3 του πληθυσμού ήταν φτωχό, και στις πιο υποανάπτυκτες περιοχές να φτάνει το 50%. Όλη αυτή η ταχεία εξαθλίωση του λαού άρχισε να κλονίζει την πίστη για

βελτίωση από τα αυστηρά δημοσιονομικά μέτρα λιτότητας, που ήδη είχαν παρθεί, εφόσον το επίπεδο διαβίωσης είχε πληγεί σε μεγάλο βαθμό.

4.2.2.ii Προεδρία Fernando de la Rúa – εκδήλωση οικονομικής κρίσης

Η οικονομική κατάρρευση του 2001 υπό αυστηρά οικονομικούς όρους, θεωρείται ότι είναι ένα αποτέλεσμα της ακαμψίας του νομισματικού συστήματος μετατρεψιμότητας σε συνδυασμό με την πολυδάπανη δημοσιονομική πολιτική που είχε εφαρμοσθεί στις αρχές της δεκαετίας του '90 και είχε αφήσει στην κυβέρνηση λίγα αποθεματικά στα οποία θα μπορούσε να προσφύγει σε δύσκολες εποχές. Αυτό δεν άργησε να φανεί μετά το 1995, όταν η κρίση του Μεξικό είχε επιπτώσεις στη διασφάλιση της εμπιστοσύνης των επενδυτών στις ανερχόμενες αγορές, όπου ανήκε και η Αργεντινή. Χωρίς αποθεματικά για την αντιμετώπιση μιας πιθανής κρίσης αλλά και του προβλήματος φυγής κεφαλαίων, φυσικό και επόμενο ήταν το αυξανόμενο έλλειμμα να χρηματοδοτεί το αυξανόμενο χρέος. Η αποκατάσταση της οικονομίας της χώρας γινόταν με αργούς ρυθμούς και κάθε άλλο παρά ικανή ήταν να αντιμετωπίσει και άλλες αρνητικές επιδράσεις από διεθνείς οικονομικές κρίσεις, όπως και έγινε. Συγκεκριμένα, μια σειρά οικονομικών κρίσεων και αναταραχών ακολούθησαν, με πρώτη την κρίση της Ασίας (1997), στη συνέχεια την κρίση της Ρωσίας (1998) και τέλος την υποτίμηση του νομίσματος της Βραζιλίας (1998). Όλα αυτά, τα απανωτά χτυπήματα, είχαν σαν αποτέλεσμα να βυθίσουν την οικονομία της Αργεντινής σε μια έντονη και μακράς διάρκειας ύφεση.

Και ενώ επικρατεί οικονομική δυσπραγία, περιορισμένη δυνατότητα κυβερνητικής δράσης μέσω δημοσίων δαπανών και αυξανόμενη φτώχεια, το 1999 ανεβαίνει η κυβέρνηση του Fernando de la Rúa. Βασική του δέσμευση ήταν η μεταρρύθμιση.

Επικεντρώνοντας τη δράση του στο φορολογικό σύστημα θεσπίζει αυξήσεις σε τρία είδη φόρου. Συγκεκριμένα, αύξησε το φόρο εισοδήματος για τα άτομα που είχαν εισόδημα άνω των 30.000 peso το χρόνο, αύξησε το φόρο σε ποτά και καπνό και τέλος αύξησε το φόρο χρηματοπιστωτικών συναλλαγών. Σκοπός, βέβαια, της κυβέρνησης από την αύξηση των φόρων ήταν η κατ' επέκταση αύξηση των εσόδων του κράτους. Η υψηλή φορολογία όμως δεν συμβάλλει υποχρεωτικά και στη συσσώρευση υψηλών εσόδων καθώς μπορεί κάλλιστα να συμβάλλει στο ακριβώς

αντίθετο με δύο τρόπους. Συγκεκριμένα, οι παραγωγοί των υψηλά φορολογούμενων αγαθών μειώνουν την παραγωγή τους και οι καταναλωτές μειώνουν με τη σειρά τους την αγορά τους. Επίσης, η υψηλή φορολογία αυξάνει το κίνητρο φοροδιαφυγής, κάτι βέβαια που παρατηρήθηκε και εκείνη την εποχή.

Ο Fernando de la Rúa, θέλοντας να μείνει πιστός στη δέσμευσή του για μεταρρύθμιση και αποκατάσταση οικονομικής σταθερότητας, διορίζει και πάλι υπουργό οικονομικών τον Domingo Cavallo. Ο Cavallo αυτή τη φορά ανήγγειλε ένα σχέδιο το οποίο αποκαλούνταν «σχέδιο μηδενικού ελλείμματος», και περιελάμβανε περικοπές σε συντάξεις και μισθούς δημόσιου τομέα τουλάχιστον κατά 13 τοις εκατό καθώς επίσης και περαιτέρω μείωση στην ομοσπονδιακή οικονομική βοήθεια στις επαρχίες. Σύντομα, ακολούθησε η κοινωνική διαμαρτυρία με πρωτοπόρους κυρίως τους ανέργους, και στη συνέχεια εξαπλώθηκε σε διαμαρτυρίες του λαού στους δρόμους σε όλη τη χώρα. Οι διαμαρτυρίες του λαού εξέφραζαν την αντίθεσή του για τις περικοπές και πρότεινε κρατικοποίηση και απαίτηση να μην πληρωθεί το εξωτερικό χρέος της χώρας του.

Το γενικό κλίμα της χώρας βρίσκεται σε ένταση και υπάρχει ο φόβος κατάρρευσης της οικονομίας, με αποτέλεσμα το φαινόμενο φυγής κεφαλαίων μέσω μαζικών αναλήψεων να γίνεται όλο και πιο έντονο. Η κυβέρνηση σε μια καθοριστική αντίδραση για να σταματήσει τις μαζικές αναλήψεις, θεσπίζει μια πολιτική γνωστή ως Corallito. Σύμφωνα με την πολιτική Corallito, η κυβέρνηση έθεσε περιορισμούς στις τραπεζικές αναλήψεις και στη μεταφορά χρημάτων. Η πολιτική αυτή όμως δεν έλλειψε κοινωνικής αντίδρασης, η οποία ήταν μαζικής συμμετοχής καθώς υπήρξε συνεργασία μεταξύ της μεσαίας τάξης, των ανέργων αλλά και των μισθωτών του δημοσίου, οι οποίοι εκμεταλλεύονταν δημοσίους χώρους για να διαμαρτυρηθούν για τις πρακτικές της κυβέρνησης και να εκφράσουν την απόρριψη της. Σε κατάσταση πολιορκίας μεταξύ κυβέρνησης και πολιτείας, εξαπολύονταν κατηγορίες κατά της κυβέρνησης για το ότι υπήρξε διαφθορά, εξυπηρέτηση σκοπών της και υπαιτιότητας για το χάος που επικρατούσε στη χώρα. Σε αυτό το κλίμα αναβρασμού, παραιτείται πρώτος ο υπουργός οικονομικών Domingo Cavallo και την αμέσως επόμενη ημέρα, παραιτείται και ο πρόεδρος Fernando de la Rúa.

Στα μέσα Δεκεμβρη, η χώρα μέσω του προσωρινού Προέδρου Rodrigéz Saa ανακοινώνει την αδυναμία πληρωμής του εξωτερικού της χρέους και μέσα σε δύο

μήνες η αξία του peso πέφτει σχεδόν κατά 1/3. Σε κατάσταση, πολιτικής και κοινωνικής αναταραχής, το πολιτικό καθεστώς έχει καταρρεύσει και υπάρχει μια συνεχή διαδοχή προέδρων μέχρι και την ανάληψη της διοίκησης από μια προσωρινή κυβέρνηση με διαταγή του Κογκρέσου στις αρχές του 2002.

4.2.2. iii Προεδρία Eduardo Duhalde – κατάρρευση οικονομίας & ανασυγκρότηση

Οι προκλήσεις που απασχολούν την προσωρινή κυβέρνηση του Eduardo Duhalde είναι τεράστιας σημασίας αλλά και δυσκολίας διότι πρέπει να αντιμετωπίσει πέραν από την αδυναμία πληρωμής του χρέους και την προώθηση της ανάπτυξης και την περίπτωση επικείμενης κοινωνικής επανάστασης. Η φτώχεια συνεχίζει να αυξάνεται με ανησυχητικούς ρυθμούς, εξαθλιώνοντας όλο και περισσότερους ανθρώπους μέρα με την ημέρα, προκαλώντας μια απελπισμένη κοινωνική απόρριψη του πολιτικού και του οικονομικού μοντέλου που είχαν φέρει τη χώρα σε τόσο χαμηλό επίπεδο. Αποτέλεσμα, αυτής της απότομης και μεγάλης φτωχοποίησης του ατόμου ήταν η δημιουργία ενός νέου φαινομένου στην κοινωνία της Αργεντινής. Το φαινόμενο αυτό, είναι η εμφάνιση ενός πολιτικοποιημένου και αριθμητικά σημαντικού κοινωνικού στρώματος, η σύνθεση του οποίου αποτελείται από «νεόπτωχους». Οι «νεόπτωχοι» είναι κυρίως μέλη της χαμηλότερης μεσαίας τάξης και της ανώτερης εργατικής τάξης, που επέζησαν την από τη δύσκολη περίοδο της αύξησης της ανεργίας και της μείωσης των δημοσίων δαπανών στη δεκαετία του '90 για να καταλήξουν να χρεοκοπήσουν το 2001. Η κοινωνική αυτή ομάδα, διατηρεί παραδόσεις κοινωνικής οργάνωσης αλλά δεν έχει καμία σχέση με συνδικάτα και εμπορικές ενώσεις, απλά συσπειρώνεται και συμμετέχει στα κοινά για τα δικαιώματά της, οργανωμένα.

Μετά την κατάρρευση του φιλελευθερισμού η ανανέωση του ακτιβισμού εμπορικών συνδικάτων ενώθηκε με τους νεόπτωχους, οργανώνοντας μεγάλες διαμαρτυρίες σε δρόμους, συγκρότηση ομιλιών σε γειτονίες και τη δημιουργία νέων τρόπων κοινωνικού αγώνα σε εργοστάσια εκτός λειτουργίας. Υπήρξαν, χιλιάδες ομάδες ανταλλαγής προϊόντων βασισμένες σε μη επίσημα «νομίσματα» ακόμη και μερικά εγκαταλειμμένα εργοστάσια τέθηκαν σε λειτουργία ως συνεταιρισμοί.

Παρά αυτό το είδος κοινωνικού ακτιβισμού, ο Duhalde επιδίωξε προ πάντων να αποκαταστήσει τις παραδοσιακές μορφές διακυβέρνησης και σταθερότητας. Η νέα κυβέρνηση το θεώρησε επιτακτικό να θέσει υπό τον έλεγχο της τις νέες πηγές παραγωγής και να επανεντάξει τους νέους κοινωνικούς παράγοντες στα επίσημα κανάλια του κρατικό-κοινωνικού δικτύου και πίστευε πως το κλειδί για την επαναφορά της κατάστασης ήταν η επαναδραστηριοποίηση της βιομηχανίας.

Ο Duhalde στα πλαίσια ανάκαμψης της κοινωνικοοικονομικής κατάστασης της χώρας υποσχέθηκε την εισαγωγή πολιτικών κρατικής υποστήριξης για τη διασφάλιση κοινωνικής πρόνοιας και την επαναδιαπραγμάτευση του εξωτερικού χρέους. Ένα από τα πρώτα και πιο σημαντικά μέτρα που πήρε ήταν να εγκαταλειφθεί η μετατρεψιμότητα και να μετατραπούν οι τραπεζικές καταθέσεις και τα χρέη σε peso. Ουσιαστικά, μια τέτοια ενέργεια σήμανε υποτίμηση, και ήταν η πιο δραματική απόδειξη της κυβερνητικής δέσμευσης για βοήθεια στην εγχώρια βιομηχανία, κάτι που είχε να συμβεί για περισσότερο από 15 έτη. Δημιούργησε μια σημαντική «επίδραση αντίδρασης» σε όρους εξαγωγών και σε αντάλλαγμα υποκίνησε την παραγωγικότητα των ανταγωνιστικών εμπορικών αγαθών. Αυτό συνοδεύθηκε από την εισαγωγή μιας πολιτικής ελέγχου τιμών για να ενθαρρύνει την κατανάλωση και να αποτρέψει τον πληθωρισμό. Αυτά τα μέτρα ακολουθήθηκαν από έναν φόρο 20% στα κέρδη των εξαγωγών γεωργικών προϊόντων και υδρογονάνθρακα. Τα έσοδα από το φόρο επί των εξαγωγών, εν μέρει, θα εξυπηρετούσε ως πηγή χρηματοδότησης για έκτακτης ανάγκης κοινωνικά προγράμματα.

Στις αρχές Δεκεμβρίου του 2002, συνεχίζοντας η κυβέρνηση την αναδόμηση της χώρας κάνει άρση του μέτρου περί περιορισμών στην ανάληψη τραπεζικών καταθέσεων και μεταφορών χρημάτων (Corallito). Ύστερα από σκληρές διαπραγματεύσεις, επιτυγχάνει μια μείωση 70 τοις εκατό του χρέους, που οφείλετε στους ιδιώτες πιστωτές, και τον Ιανουάριο του 2003 έρχεται σε συμφωνία με το ΔΝΤ για ένα δάνειο ύψους 3 δισεκατομμυρίων δολαρίων.

Η κυβέρνηση με σκοπό να ανακόψει το αυξανόμενο κύμα πολιτικών φιλονικιών, προώθησε μια πρωτοβουλία κοινή συναινέσει, αποκαλούμενη Mesa de Dialogo, με την υποστήριξη της καθολικής εκκλησίας και του UNDP (United Nation Development Programme). Το πρόγραμμα Mesa de Dialogo ενθάρρυνε την συμβολή μιας ευρείας γκάμας κοινωνικών παραγόντων σε ολόκληρη την κοινωνία

συμπεριλαμβανομένης των εργατών, των επιχειρήσεων, των πολιτικών κομμάτων και των θρησκευτικών ομάδων. Μια από τις πιο σημαντικές πρωτοβουλίες του προγράμματος ήταν η επίτευξη εισαγωγής κρατικών πολιτικών που ενισχύουν την κοινωνική ενσωμάτωση.

Το Mesa de Dialogo πρότεινε τρεις τομείς που θεωρεί επείγουσας δράσης: α) προμήθειες τροφίμων, β) προμήθειες φαρμάκων και γ) δημιουργία εισοδηματικών επιχορηγήσεων για τα φτωχότερα στρώματα της κοινωνίας.

Αυτές οι συστάσεις, τροφοδότησαν τη δημιουργία του Programa Jefas Y Jefes de Hogares Desempleados (πρόγραμμα για άνεργες οικογένειες), το οποίο έφτασε να ενσωματώσει περίπου 2 εκατομμύρια ανθρώπους και χρηματοδοτούνταν από τα φορολογικά έσοδα επί των εξαγωγών, και ύστερα από δάνεια της Παγκόσμιας Τράπεζας. Το πρόγραμμα αυτό, έσπασε την παραδοσιακή σύνδεση μεταξύ ευημερίας, απασχόλησης και συνδικάτων. Ήταν ένα σχέδιο κοινωνικής πρόνοιας που πρόσφερε 150 peso (50 δολάρια) μηνιαίως στις άνεργες οικογένειες σε αντάλλαγμα της συμμετοχής τους σε έργα όπως κατασκευή και συντήρηση σχολείων, που ανοικοδόμησε υγειονομικών εγκαταστάσεων, συσσίτια, ανέγερση σπιτιών και ακόμα μικρότερης κλίμακας παραγωγή έργου.

Ένα ακόμη πρόγραμμα που είχε την προέλευσή του από το Mesa de Dialogo ήταν το σχέδιο υγείας Remediar, το οποίο οργάνωσε τη διανομή βασικών φαρμάκων στις φτωχότερες κοινωνικές ομάδες της χώρας.

Όλες αυτές οι πολιτικές δεν βοήθησαν μόνο στην ανακούφιση του κοινωνικού συνόλου από τα τραύματα της κρίσης, με χειρότερο όλων την ένδεια, αλλά και την επανάκτηση της αξιοπιστίας του κράτους, επιφέροντας τα πρώτα σημάδια οικονομικής αποκατάστασης στις αρχές του 2003.

4.2.2.iv Προεδρία Nestor Kirchner – πορεία προς τη σταθεροποίηση

Το Μάιο του 2003 η προσωρινή κυβέρνηση του Eduardo Duhalde έδωσε τη θέση της στην εκλεγμένη κυβέρνηση του Nestor Kirchner, η οποία από την τρίμηνη κιάλας πορεία της, είχε κερδίσει το 80% της υποστήριξης του λαού. Η δεκτικότητα αυτή από πλευράς της κοινωνίας οφείλεται κυρίως στην εικόνα του ως κοινωνικά ευσυνείδητου και υπεύθυνου πολιτικού και την ειλικρινή δέσμευσή του για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και εγχώριας βιομηχανίας. Δεσμεύθηκε εξαρχής,

επίσης, για τη συνέχιση των πολιτικών που άρχισαν από τον Duhalde. Ως υπουργό της οικονομίας, διατήρησε το Roberto Lavagna, που θεωρήθηκε ως ο κύριος συντονιστής της οικονομικής αποκατάστασης το 2002-2003.

Αρχικά, ο Kirchner σε συνεργασία με το Lavagna, έστρεψε την κυβερνητική πολιτική στην ανοικοδόμηση της βιομηχανικής βάσης της Αργεντινής, των δημόσιων έργων και υπηρεσιών, με το κράτος να αναλαμβάνει το ρόλο στην υποκίνηση της οικονομικής ανάπτυξης. Η κυβέρνηση επιδίωξε επίσης να επαναδιαπραγματευθεί τους όρους στο πλαίσιο των οποίων μερικές ξένες εταιρείες διεκπεραιώνουν τις δημόσιες υπηρεσίες από τότε που ιδιωτικοποιήθηκαν (δεκαετία του '90).

Η συναλλαγματική ισοτιμία έχει αποδειχθεί ως ένα σημαντικό εργαλείο της κυβερνητικής πολιτικής, και οι φόροι στον τομέα της εξαγωγής έχουν αυξηθεί προκειμένου να αυξηθούν τα έσοδα. Μια συνετή υποτίμηση του πέσου τον Ιανουάριο του 2002, εν τω μεταξύ, οδήγησε σε μια ιδιαίτερη επέκταση των εξαγωγών, η οποία ευνοήθηκε και από τις επικρατούσες υψηλές τιμές διεθνώς των εξαγωγών ειδικά για τα αγροτικά αγαθά της χώρας.

Η απόφαση Kirchner να μην πληρωθεί το εξωτερικό χρέος, επέτρεψε μέχρι τα τέλη του 2005, τη συσσώρευση αποθεματικών, που με τη σειρά τους αύξησαν την τοπική εμπιστοσύνη στην οικονομία.

Ο πληθωρισμός κρατήθηκε σε χαμηλό επίπεδο λόγω κυβερνητικής διαπραγμάτευσης μεταξύ σούπερ-μάρκετ και παραγωγών για «εθελοντικό» έλεγχο τιμών, ο οποίος στην πράξη σήμανε μια σταθερή διαδικασία ελέγχου, σύστασης και προειδοποίησης από την κυβέρνηση για τον κίνδυνο αύξησης των τιμών.

Από το 2003, η σταθερότητα και η ανάπτυξη της χώρας είναι αποτέλεσμα συνδυασμού συνετής πολιτικής, ενός υποστηρικτικού ξένου περιβάλλοντος και του διαδεδομένου κοινωνικού φόβου για τις συνέπειες μιας ύφεσης που μπορεί να επιστρέψει ξανά.

Παρ' όλα αυτά, η κυβέρνηση είναι πιο προσεκτική πλέον, όσον αφορά τις κοινωνικές δαπάνες, η ανεργία έχει μειωθεί και το πρόγραμμα Jefas Y Jefes που κληρονομήθηκε από τον Duhalde είναι ακόμα το μεγαλύτερο ενιαίο κοινωνικό πρόγραμμα, πέραν της δημιουργίας και άλλων όπως το Familias, το οποίο στοχεύει να ενισχύσει τη σχολική συμμετοχή των παιδιών από φτωχές οικογένειες.

Η κυβέρνηση επέλεξε για να μην κάνει σταδιακή πληρωμή του χρέους στο Δ.Ν.Τ αλλά να κλείσει το λογαριασμό μια και έξω. Επομένως, το χρέος ύψους 9.8 δισεκατομμύριο δολαρίων της Αργεντινής διευθετήθηκε το Δεκέμβριο του 2005. Η απόφαση να επιδιωχθεί η ανεξαρτησία της χώρας από το ΔΝΤ οφείλεται κατά πολύ στην κυβερνητική ανάγκη να δημιουργηθεί μια εικόνα μέσα στην Αργεντινή ενός κυρίαρχου κράτους, αν και σαφώς δημιουργείται επίσης μεγαλύτερο περιθώριο ελιγμών για την πολιτική της από ότι στο παρελθόν. Η επιθυμία του Kirchner ήταν να ενισχυθεί η θέση της Αργεντινής έναντι των διεθνών θεσμών και να επιτύχει στενότερες σχέσεις συνεργασίας με τις γειτονικές χώρες όπως τη Βραζιλία, τη Βενεζουέλα και τη Βολιβία .

Εικόνα 12

4.3 Συμπεράσματα

Σύμφωνα με την παραπάνω παρουσίαση της πορείας της Αργεντινής μέσα στο χρόνο, προκύπτουν συμπεράσματα όχι μόνο για τα αίτια της οικονομικής κρίσης που έζησε αλλά για τις πολιτικές που υιοθετήθηκαν για τη διάσωσή της καθώς και τον οικονομικό και κοινωνικό αντίκτυπο της χώρας.

Επειδή για πολλά πράγματα ισχύει η διπλή όψη του νομίσματος, σωστό είναι να αναφερθούν όλες οι απόψεις που εκφράστηκαν κατά καιρούς για τα αίτια της

οικονομικής κρίσης καθώς και για τους τρόπους επίλυσης που επιλέχθηκαν και θα έπρεπε να είχαν επιλεγθεί.

Δύο είναι οι βασικοί πόλοι έκφρασης για το θέμα της Αργεντινής. Συγκεκριμένα υπάρχουν αυτοί που υποστηρίζουν ότι η σημαντικότερη αιτία που οδήγησε στην κατάρρευση ήταν το νομισματικό σύστημα πρόσδεσης του peso με το δολάριο και οι λανθασμένες προτάσεις/προγράμματα οικονομικής μεταρρύθμισης του Δ.Ν.Τ. Άλλοι πάλι, υποστηρίζουν ότι η ίδια η χώρα είναι αυτή που φταίει για την κατάσταση στην οποία ήρθε εξαιτίας της σπατάλης του προϋπολογισμού της (κακές πολιτικές των εκάστοτε κυβερνήσεων και διαφθορά), διογκώνοντας το ήδη υπάρχον χρέος και της μη τήρησης εξ' ολοκλήρου των προγραμμάτων του Δ.Ν.Τ.

Όσον αφορά την πρώτη άποψη, η υποστήριξή της βασίζεται στο γεγονός ότι η Αργεντινή ανήκε στην ομάδα των αναδύμενων αγορών που θεωρούνται επιρρεπείς σε οικονομικά σοκ που προέρχονται έξω από τα σύνορα της και δεν μπορεί να τα αντιμετωπίσει τόσο εύκολα. Το νομισματικό σύστημα πρόσδεσης παρουσίαζε πολλά πλεονεκτήματα αφού βοήθησε το νόμισμα της Αργεντινής να αποκτήσει ασφαλιστική δικλείδα το δολάριο και να συμμετάσχει ενεργά στην παγκόσμια οικονομία μέσω εξαγωγών αλλά και δεχόμενη εξωτερικές επενδύσεις, και επίσης να επιτύχει την συρρίκνωση και καταστολή του πληθωρισμού, ένα «αγκάθι» της οικονομίας της για πολλά χρόνια. Τα μειονεκτήματα όμως του συστήματος έγιναν εμφανή στην πορεία αφού η χώρα παρά τη μείωση του πληθωρισμού δεν κατάφερε την προώθηση μιας διατηρήσιμης ανάπτυξης. Η παγκόσμια οικονομική κρίση που ακολούθησε την κρίση της Ανατ. Ασίας ξεκίνησε μια σειρά από μεγάλες προσαρμογές στην συναλλαγματική ισοτιμία. Το δολάριο των Η.Π.Α με το οποίο ήταν προσδεμένο το νόμισμα της Αργεντινής, υπερεκτιμήθηκε. Το υπερεκτιμημένο όμως δολάριο σήμανε αυτομάτως υπερεκτιμημένο peso και εμπορικά ελλείμματα, τα οποία όμως μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν με εξωτερικό δανεισμό. Η επιθυμία του εξωτερικού για δανεισμό της Αργεντινής υπήρχε μέχρι που εμφανίστηκαν τα ρίσκο λόγω της κρίσης του Μεξικό και ξαφνικά τα επιτόκια που πλήρωνε η χώρα σε ξένους και εγχώριους πιστωτές ανέβηκαν στα ύψη ενώ ταυτόχρονα υπήρχε και κύμα φυγής κεφαλαίων. Και ενώ τα επιτόκια εκτοξεύονταν στα ύψη, καταρρέει το νόμισμα της Βραζιλίας βγάζοντας εκτός συναγωνισμού στην αγορά την Αργεντινή, εφόσον δεν μπορεί να ανταγωνιστεί κανέναν από τους φθηνότερους γείτονές της.

Οι υποστηρικτές της πρώτης άποψης, συμφωνούν επίσης πως στην κατάρρευση της Αργεντινής συνέβαλαν και μια σειρά από πακέτα διάσωσης του Δ.Ν.Τ τα οποία απέτυχαν να βοηθήσουν τη χώρα, παρά το δανεισμό δισεκατομμυρίων δολαρίων. Και αυτό διότι πιστεύουν πως σε μια οικονομική ύφεση η περικοπή δαπανών μέσω αυστηρών μέτρων λιτότητας επιδεινώνουν την ύφεση, αυξάνοντας τα ελλείμματά της ως αποτέλεσμα της μείωση των φορολογικών εσόδων, της απασχόλησης και της εμπιστοσύνης στην οικονομία.

Από την άλλη πλευρά, ο ενστερνισμός της δεύτερης άποψης βασίζεται στο ότι η αδυναμία αντιμετώπισης της κρίσης της Αργεντινής πηγάζει από την ίδια. Συγκεκριμένα, πιστεύουν πως τα κύρια προβλήματα της χώρας ήταν η ύπαρξη διαφθοράς, το αναξιόπιστο νομοθετικό σύστημά της, και το διογκωμένο και αναποτελεσματικό δημόσιο με τις υπερβολικές δαπάνες. Επίσης κριτικάρουν, πολιτικές κυβερνήσεων όπως το «παγώμα» των τραπεζικών καταθέσεων, την υποτίμηση του νομίσματος και μετατροπή καταθέσεων και δανείων σε peso και την θέσπιση υψηλής φορολογίας. Η κριτική αυτή, πηγάζει στην πίστη που πρέπει να υπάρχει στο σεβασμό της ιδιωτικής περιουσίας αλλά και στο ότι θα πρέπει να υπάρχουν κίνητρα για δημιουργία ανάπτυξης.

Τέλος, πιστεύουν πως μεταξύ άλλων, οι κυβερνήσεις μέσα στο φάσμα των κακών πολιτικών τους, δεν ανταπεξήλθαν πιστά στις απαιτήσεις των προγραμμάτων του Δ.Ν.Τ. και για το λόγο αυτό απέτυχαν να επιφέρουν βελτίωση στα προβλήματα που υπήρχαν.

4.4 Μαθήματα από την κρίση της Αργεντινής

Κάποιες παρατηρήσεις που θα μπορούσαμε να κάνουμε μετά τη μελέτη της πορείας της Αργεντινής μέσα στην κρίση, συνοψίζονται παρακάτω:

1. Σε ένα κόσμο που επικρατεί σύστημα κυμαινόμενων συναλλαγματικών ισοτιμιών, η υιοθέτηση ενός σταθερού αποτελεί ρίσκο (πρόσδεση νομισμάτων).

2. Η παγκοσμιοποίηση εκθέτει μια χώρα σε μεγάλα εξωτερικά σοκ, και οι προσαρμογές ή η σωστή επιλογή συστήματος συναλλαγματικής ισοτιμίας είναι σημαντικός παράγοντας.
3. Κάθε κυβέρνηση που ακολουθεί τακτικές που δεν ωφελούν τον πληθυσμό της χώρας της, αποτυγχάνει στην επίτευξη της βασικής της αποστολής.
4. Σπάνια μια χώρα επανακτά οικονομική δύναμη ή την εμπιστοσύνη των άλλων, όταν ακολουθεί τακτικές που ωθούν την οικονομία της σε βαθιά ύφεση.
5. Οι πολιτικές μεταρρυθμίσεων που ακολουθούνται για την ευημερία μιας χώρας, θα πρέπει να διαμορφώνονται σύμφωνα με τα ορθολογικά πρότυπα της κάθε χώρας και όχι πάντα με τα παγκόσμια.

4.5 Η περίπτωση της Ελλάδας

4.5.1 Η είσοδος της Ελλάδας στην Ο.Ν.Ε

Η Ελλάδα, αποβλέποντας στην διασφάλιση της οικονομικής σταθερότητας της, θέλοντας, να περιορίσει προβλήματα όπως ο υψηλός πληθωρισμός αλλά και να διασφαλίσει την κατοχή ενός ισχυρού νομίσματος, αποφάσισε να γίνει μέλος της Ο.Ν.Ε. Επίσης, προσέβλεπε στην πρόσβασή της σε μεγαλύτερου μεγέθους αγορές εμπορίου αλλά και προϊόντος.

Για να γίνει όμως μέλος στη νομισματική ένωση της Ευρώπης, δεν επαρκούσε η επιθυμία της καθώς υπάρχουν συγκεκριμένα κριτήρια, που θα πρέπει η οικονομία κάθε χώρας-μέλους να πληροί ούτως ώστε να γίνει αποδεκτή.

Η ολοκλήρωση της ενοποίησης των οικονομικών χωρών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης τόσο σε μακροοικονομικό όσο και σε μικροοικονομικό επίπεδο πραγματοποιήθηκε με την συνθήκη του Μάαστριχ. Η Συνθήκη του Μάαστριχ, που θεσπίστηκε το 1992 έθεσε τις βάσεις για την Ενιαία Αγορά καθώς και την Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

Με την Ενιαία Αγορά επιδιώκεται η πολιτική ένωση μια κοινή εξωτερική πολιτική και ασφάλεια, η ευρωπαϊκή ιθαγένεια, η συνεργασία σε κοινωνικούς και οικονομικούς τομείς όπως στον τομέα της δικαιοσύνης, της αστυνομίας και των τελωνείων.

Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση ολοκληρώθηκε σε τρεις φάσεις από το 1990 έως το 1999 με την δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Συστήματος Κεντρικών Τραπεζών, που συμμετέχει και η Τράπεζα της Ελλάδος. Είναι μια ομοσπονδία με ενιαία νομισματική πολιτική και ενιαίο νόμισμα.

Η διαδικασία της ενοποίησης διεξήχθη σταδιακά διότι υπήρξε μια περίοδος θεσμικών αλλαγών αλλά και συντονισμένων προσπαθειών από τα κράτη - μέλη που επιθυμούσαν να συμμετάσχουν στην νομισματική ενοποίηση, να επιτύχουν τους στόχους, που τέθηκαν σχετικά με την ικανοποίηση των κριτηρίων σύγκλισης των ευρωπαϊκών οικονομιών, σύγκλισης απαραίτητης για την επιτυχία του όλου εγχειρήματος.

Αναφορικά τα κριτήρια σύγκλισης, τα οποία και η Ελλάδα ικανοποίησε για την είσοδο της στην ΟΝΕ το έτος 2001 είναι :

- 1) Ο πληθωρισμός να μην είναι ανώτερος του 1,5% από το μέσο ποσοστό πληθωρισμού των τριών κρατών με τους μικρότερους ρυθμούς.
- 2) Μείωση του ελλείμματος του δημοσίου τομέα στο 3% του Α.Ε.Π.
- 3) Μείωση του ποσοστού του δημοσίου χρέους στο 60% του Α.Ε.Π.
- 4) Τα μακροχρόνια επιτόκια να μην υπερβαίνουν περισσότερο από 2 ποσοστιαίες μονάδες τον μέσο όρο των επιτοκίων των τριών χωρών με το χαμηλότερο επιτόκιο.
- 5) Σταθερότητα συναλλαγματικών ισοτιμιών με την έννοια ότι ένα νόμισμα που συμμετέχει στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών θα πρέπει να κυμαίνεται μέσα στα κανονικά όρια διακύμανσης ($\pm 15\%$) και να μην έχει υποτιμήσει τα δύο τελευταία χρόνια την κεντρική διμερή ισοτιμία έναντι άλλου νομίσματος που συμμετέχει στον ΜΣΙ (Μηχανισμός Συναλλαγματικών Ισοτιμιών).

4.5.2 Παράγοντες που οδήγησαν τη χώρα στην κρίση

Αναλυτές και οικονομολόγοι, που επικεντρώνουν το ενδιαφέρον έρευνάς τους στην οικονομία της Ελλάδας εκφράζουν τις απόψεις τους σχετικά με τα αίτια της κρίσης, υποστηρίζοντας την ύπαρξη μιας σειράς από παράγοντες που έχουν συμβάλει στην επιδείνωση της οικονομίας της χώρας, η οποία μπήκε σε ύφεση το έτος 2009. Άλλοι υποστηρίζουν ότι οι παράγοντες είναι ενδογενείς και άλλοι εξωγενείς. Επίσης, και ο συνδυασμός τους θεωρείται αιτία για να μπει η χώρα σε περίοδο κρίσης.

Οι ενδογενείς έχουν να κάνουν με τη δομή της ελληνικής οικονομίας, τις παρατεταμένες μακροοικονομικές ανισορροπίες που αντιμετωπίζει και το πρόβλημα αξιοπιστίας της μακροοικονομικής πολιτικής. Οι εξωγενείς παράγοντες έχουν να κάνουν με την είσοδο της χώρας σε μια νομισματική ένωση, με τις επιπτώσεις της

πρόσφατης χρηματοοικονομικής αναταραχής και τη χρονική στιγμή της ανταπόκρισης της Ευρώπης στην ελληνική δημοσιονομική κρίση.

- **Ενδογενείς παράγοντες**

Ένα από τα βασικότερα εγχώρια αίτια είναι τα αυξημένα έξοδα της χώρας, που σε συνδυασμό με τα μειωμένα έσοδα οδήγησε στη δημιουργία σημαντικών ελλειμμάτων για μια σειρά ετών, και τη συσσώρευση τους σε ένα συνεχώς αυξανόμενο δημόσιο χρέος. Για τα αυξημένα έξοδα, υπαίτιοι θεωρούνται ο διογκωμένος αναποτελεσματικός δημόσιος τομέας, τον οποίο κατά διαστήματα αλλά με συνεχή ρυθμό στο πέρασ του χρόνου τροφοδοτούσαν οι πελατειακές πρακτικές και η ευνοιοκρατία από τις εκάστοτε κυβερνήσεις. Επιπλέον, η ύπαρξη διαφθοράς, παραοικονομίας, φοροδιαφυγής αλλά και χρονοβόρας γραφειοκρατίας αποδυναμώνει τη σωστή και αποτελεσματική λειτουργία του κράτους εμποδίζοντας την ανάπτυξη και τον εκσυγχρονισμό της οικονομίας του. Επίπτωση αυτής της μη αναπτυξιακής και εκσυγχρονιστικής πολιτικής είναι και η μείωση της ανταγωνιστικότητας της χώρας, δημιουργώντας ένα αρνητικό ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών, με χαμηλά ποσοστά εξαγωγών και αντίστοιχα υψηλά εισαγωγών. **Από τη στιγμή που επικρατούν αυτές οι εγχώριες αρνητικές συνθήκες και δεν εφαρμόζεται εδώ και χρόνια αποτελεσματική δημοσιονομική πολιτική, φυσικό και επόμενο είναι η χώρα να μην μπορεί να κερδίσει την εμπιστοσύνη των επενδυτών για να υπάρξουν ωφέλιμες επενδύσεις στον παραγωγικό τομέα της χώρας. Όσο η Ελλάδα υστερεί σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ευρώπης σε υποδομές μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, δημοσίων υπηρεσιών, έρευνας, κόστους λειτουργίας, τεχνολογίας και «πράσινης τεχνολογίας», δεν θα μπορέσει ποτέ να τις ανταγωνιστεί στην ελεύθερη αγορά και οι εξαγωγές της θα είναι πάντα περιορισμένες.**

- **Εξωγενείς παράγοντες**

Όσον αφορά τώρα τους διεθνείς παράγοντες που ευνόησαν τη δημιουργία της κρίσης, ο σημαντικότερος ίσως είναι η αυξημένη πρόσβαση σε κεφάλαια με χαμηλό επιτόκιο.

Αυτό ήρθε ως αποτέλεσμα της ένταξης της Ελλάδας στην ευρωζώνη καθώς η ισοτιμία καθοριζόταν κυρίως από τις ισχυρές οικονομίες της Γερμανίας και της Γαλλίας πράγμα που, σε συνδυασμό με την συντηρητική πολιτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, είχε οδηγήσει τους επενδυτές να βλέπουν την αξιοπιστία των χωρών-μελών της ευρωζώνης με αυξημένη εμπιστοσύνη. Αυτή η αίσθηση της σταθερότητας είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να μπορεί να δανείζεται με πιο ευνοϊκά επιτόκια πιθανώς από αυτά που θα είχε αν δεν ήταν μέλος της νομισματικής ένωσης, προκειμένου να χρηματοδοτήσει τον κρατικό προϋπολογισμό και να εξυπηρετήσει το υπάρχον χρέος. Ωστόσο αυτή η εύκολη πρόσβαση σε φτηνά κεφάλαια οδήγησε στη συσσώρευση ακόμα μεγαλύτερου χρέους.

Οι ρίζες της αναταραχής στην Ευρώπη βρίσκονται στην παγκόσμια κρίση που ξεκίνησε το 2007. Η κρίση των ενυπόθηκων δανείων υψηλού κινδύνου στις Η.Π.Α.(09/08/2007), πυροδότησε την παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση και μεταλλάχθηκε σε παγκόσμια. Οι Ευρωπαϊκές οικονομίες επλήγησαν από την κατάρρευση των εξαγωγών και τη σύναψη συμβάσεων πίστωσης. Το χειρότερο αποφεύχθηκε με την παρέμβαση του κράτους, εν μέρει για τη στήριξη των τραπεζών και εν μέρει για τη διατήρηση της συνολικής ζήτησης. Αλλά η κρατική παρέμβαση οδήγησε στο επόμενο και πιο σοβαρό στάδιο της κρίσης, το δημόσιο χρέος.

Όλες οι χώρες της περιφέρειας, όπως η Ελλάδα, αναγκάστηκαν να ενταχθούν στο ευρώ σε υψηλές συναλλαγματικές ισοτιμίες, με στόχο να εξασφαλίσει χαμηλό πληθωρισμό στην οικονομία της. Το άμεσο αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν όμως να μειωθεί η ανταγωνιστικότητα της περιφέρειας.

Όταν για παράδειγμα η Ελλάδα με υψηλότερο πληθωρισμό από τη Γερμανία, και η Γερμανία με πειθαρχημένη εργατική τάξη στην αποδοχή χαμηλών μισθών, μπαίνει στη διαδικασία να την ανταγωνιστεί στην ενιαία αγορά της Ευρώπης είναι φυσικό η δεύτερη να είναι πιο ανταγωνιστική σε διεθνές επίπεδο ενισχύοντας έτσι τα εμπορικά πλεονάσματα της σε αντίθεση με την Ελλάδα που παρουσιάζει εμπορικά ελλείμματα επιδεινώνοντας τον προϋπολογισμό της.

Η Ελλάδα ως μέλος της ευρωζώνης δεν μπορεί να ασκήσει ανεξάρτητη νομισματική πολιτική, ώστε να αντιμετωπίσει δυσκολίες όπως η ύφεση και η κρίση χρέους. Η λύση θα ερχόταν από την Ευρωζώνη. Οι κυβερνήσεις όμως, της Ευρωζώνης

απέτυχαν να δώσουν έγκαιρα ένα σαφές μήνυμα που να δείχνει την προθυμία τους να στηρίξουν την Ελλάδα, ενώ η ελληνική δημοσιονομική κρίση κλιμακωνόταν. Και αυτό διότι, τέθηκε θέμα στο αν είναι παράνομη η διάσωση μιας χώρας-μέλος από τα άλλα κράτη-μέλη. Ωστόσο, δεν υπάρχει τίποτα στη Συνθήκη του Μάαστριχτ που απαγορεύει σε κράτος μέλος ή σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να παρέχουν βοήθεια σε μια χώρα που αντιμετωπίζει δυσκολία (το άρθρο 100, παράγραφος 2 της Συνθήκης του Μάαστριχτ ορίζει ότι «όταν ένα κράτος μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες, οφειλόμενες σε φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις που τίθενται εκτός από τον έλεγχό του, το Συμβούλιο, αποφασίζοντας με ειδική πλειοψηφία, κατόπιν από πρόταση της Επιτροπής , μπορεί να χορηγήσει, υπό ορισμένους όρους, χρηματοδοτική ενίσχυση στο ενδιαφερόμενο κράτος μέλος "). Και ενώ επικρατούσε το θέμα της παράνομης ή όχι διάσωσης, υπήρχαν κάποιες ασάφειες σχετικά με τα κριτήρια εκλεξιμότητας σύμφωνα με τα οποία οι φορείς της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα δέχονταν ή όχι τα υποβαθμισμένα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου ως εγγύηση για την παροχή ρευστότητας.

Τέλος, ένας άλλος εξωγενής παράγοντας που συνέβαλε στην αστάθεια της ελληνικής οικονομίας ήταν η έλλειψη αλληλεγγύης των κεφαλαίων σε επίπεδο ΕΕ. Η ΕΕ είναι μια νομισματική ένωση και όχι οικονομική για να μπορεί να διαθέτει ομοσπονδιακό προϋπολογισμό. Οπότε, όταν μια κρίση εμφανίζεται στην περιφέρεια της ΕΕ, δεν υπάρχει κανένας μηχανισμός προσαρμογής για να αντιμετωπίσει μια τέτοια. Η έλλειψη ευρωπαϊκής αλληλεγγύης αλλά και ενός μηχανισμού προσαρμογής γίνεται αισθητή από τη διεύρυνση στα ελληνικά spreads, με τους επενδυτές να απαιτούν όλο και υψηλότερα επιτόκια προκειμένου να δώσουν χρήματα στην Ελλάδα

4.6 Ιστορικό περιόδου κρίσης

4.6.1 Το Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Σταθερότητας (SPG)

Η ελληνική οικονομία παρουσίασε αναπτυξιακούς ρυθμούς κατά την περίοδο 2003-2007 όχι όμως εξαιτίας της αύξησης της παραγωγικότητας της αλλά εκμεταλλευόμενη τους ευνοϊκούς όρους εξωτερικού δανεισμού. Έτσι, η πραγματική αιτία ανάπτυξης ήταν η αυξημένη διαθεσιμότητα πίστωσης από πλευράς του

τραπεζικού τομέα (δάνεια, πιστωτικές κάρτες), σε μια προσπάθεια των τότε κυβερνήσεων για βελτίωση του επιπέδου διαβίωσης του μέσου Έλληνα, με αποτέλεσμα την αυξημένη κατανάλωση από πλευράς του. Στα πλαίσια βελτίωσης του επιπέδου ζωής σε αυτή την περίοδο, είχε συμβάλλει και η χαμηλή φορολογία (Φ.Π.Α και εισοδήματος).

Στα τέλη του 2009, λίγους μήνες αφότου ανέλαβε τη διοίκηση η κυβέρνηση ΠΑΣΟΚ με πρωθυπουργό το Γεώργιο Παπανδρέου, αποκαλύφθηκε ότι το πραγματικό έλλειμμα ήταν υψηλότερο σε σχέση με αυτό που είχε δηλωθεί παλαιότερα, αυξάνοντας αυτομάτως τις ανάγκες δανεισμού της χώρας καθώς και τις αμφιβολίες αξιοπιστίας της ελληνικής οικονομίας.

Από τη στιγμή, όμως, που η κρίση επηρέασε και την Ελλάδα, η χώρα αντιμετώπιζε τη κλιμάκωση του κόστους δανεισμού από τα τέλη του 2009 και τις αρχές του 2010, περιορίζοντας την πιστωτική διεύρυνση και σε νοικοκυριά και σε επιχειρήσεις με αποτέλεσμα τη συμπίεση της εγχώριας παραγωγής και ζήτησης. Η χαμηλή επίσης φορολόγηση που επικρατούσε μέχρι τότε σήμανε και περιορισμένα κρατικά έσοδα, συμβάλλοντας τη διόγκωση του χρέους.

Η ελληνική κυβέρνηση στην προσπάθεια της να μειώσει το δημόσιο χρέος και να παρέχει το πλαίσιο για τη βελτίωση της σταθερότητας και της ανάπτυξης της οικονομίας, τον Ιανουάριο του 2010 κατέθεσε ένα πρόγραμμα δημοσιονομικής εξυγίανσης (Πρόγραμμα Ανάπτυξης και Σταθερότητας) στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την περίοδο 2009-2013, του οποίου η εφαρμογή εγκρίθηκε τον επόμενο μήνα.

Τα κύρια στοιχεία του προγράμματος από την πλευρά των εσόδων ήταν μέτρα για:

- (i) τη μείωση της φοροδιαφυγής και τη βελτίωση της είσπραξης των φόρων
- (ii) τη μείωση της εισφοροδιαφυγής
- (iii) μια έκτακτη εισφορά στις κερδοφόρες επιχειρήσεις
- (iv) επιτάχυνση των εσόδων από την Ε.Ε για το πρόγραμμα δημοσίων δαπανών
- (v) αύξηση σε διάφορους τύπους έμμεσων φόρων

Όσον αφορά τις δημόσιες δαπάνες, τα μέτρα περιελάμβαναν:

- (i) μείωση κατά 10% των γενικών δαπανών της κυβέρνησης για επιδόματα αποδοχών
- (ii) το πάγωμα προσλήψεων στο δημόσιο τομέα για το 2010
- (iii) την εφαρμογή μιας αναλογίας 5:01 συνταξιοδότησης / προσλήψεων για τους δημόσιους υπαλλήλους από το 2011 και μετά. Λήξη πολλών βραχυπρόθεσμων συμβάσεων στο δημόσιο τομέα, για τη μείωση λειτουργικών δαπανών για τα υπουργεία κατά 10%
- (iv) μείωση κατά 10% στο κονδύλι του προϋπολογισμού που προορίζεται για την κοινωνική ασφάλιση και τα συνταξιοδοτικά ταμεία
- (v) άλλα πρόσφορα μέτρα για να μειώσει δραστικά τις κρατικές δαπάνες στις περισσότερες δημόσιες υπηρεσίες

4.6.2 Η εξωτερική αρωγή υπό τη σκέπη της Τρόικα

Τα μέτρα που ελήφθησαν από την ελληνική κυβέρνηση αποδείχθηκαν να είναι βραχείας βιωσιμότητας με ζοφερά αποτελέσματα, κάτι βέβαια που δεν ήταν αρκετό για να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των αγορών στην ελληνική οικονομία. Αυτό φάνηκε από την υποβάθμιση της αξιοπιστίας της ελληνικής οικονομίας από τους διεθνείς οίκους και την αύξηση του κόστους δανεισμού (αύξηση των spreads) για την ελληνική κυβέρνηση.

Από τη μια πλευρά, η ελληνική κυβέρνηση αναγκάστηκε σύντομα να εισέλθει σε διαπραγματεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις άλλες χώρες-μέλη της ΟΝΕ, ώστε να συμφωνήσουν σε ένα σχέδιο διάσωσης δεδομένης της δυσκολίας της να δανειστεί από τις χρηματοπιστωτικές αγορές.

Από την άλλη πλευρά η ΕΕ αποδέχεται την έκκληση βοήθειας, υπό το φόβο μιας επικείμενης πτώχευσης της χώρας ή τη μετάδοση της κρίσης χρέους και σε άλλες περιφέρειες της οικονομίας της Ευρώπης. Στις 25 Μαρτίου 2010, οι κυβερνήσεις της

ΕΕ συμφωνούν για την παροχή ενός διμερούς έκτακτης ανάγκης δάνειο στην Ελλάδα και στις 11 Απριλίου τα μέλη της ευρωζώνης συμφωνούν για τους όρους του δανείου (με επιτόκιο 5%).

Στις 3 Μαΐου 2010, τελικά υπογράφεται το Μνημόνιο, ένα τριετές πρόγραμμα οικονομικών πολιτικών, ύψους 110 εκατομμυρίων ευρώ σχεδιασμένο και χρηματοδοτούμενο από το Δ.Ν.Τ (παροχή 30 δις ευρώ), την ΕΕ και την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (80 δις ευρώ). Για το έτος 2010, θα αποταμιεύονταν τα πρώτα 30 δις ευρώ.

Τα κύρια χαρακτηριστικά του σχεδίου διάσωσης από την πλευρά των εσόδων είναι τα εξής:

- (i) αύξηση προστιθέμενη αξίας φορολογικής κλίμακας
- (ii) σημαντική αύξηση των έμμεσων φόρων σε βενζίνη, καπνό και αλκοόλ σε συνδυασμό με υψηλότερη χρέωση ηλεκτρικής ενέργειας
- (iii) αύξηση στους φόρους περιουσίας, ειδών πολυτελείας και ακινήτων.

Όσον αφορά τις απαιτούμενες περικοπές στις κυβερνητικές δαπάνες τα μέτρα περιελάμβαναν:

- (i) περαιτέρω μειώσεις στις συνολικές αποδοχές των υπαλλήλων του δημόσιου τομέα
- (ii) το πάγωμα των κρατικών συντάξεων
- (iii) αποτελεσματική λύση αν ο δημόσιος τομέας περιοριζόταν κατά 5% και οι δαπάνες για την εκπαίδευση κατά 0.2 δις ευρώ.

Αυτό το αρχικό σχέδιο διάσωσης αναθεωρήθηκε στις **2 Μαΐου 2010** με την εφαρμογή περαιτέρω μέτρων λιτότητας σε μια προσπάθεια για να επιτευχθούν οι στόχοι που είχαν τεθεί από την ΕΕ και το ΔΝΤ, το οποίο και υπογράφηκε την επομένη μέρα. Τα κύρια χαρακτηριστικά του αναθεωρημένου σχεδίου κινούνταν στα πλαίσια του πρώτου αλλά με μεγαλύτερα ποσοστά περικοπών στις δαπάνες και περισσότερες αυξήσεις σε φορολογικά μέτρα.

Η εφαρμογή του αυστηρού προγράμματος λιτότητας είχε στόχο τη σταθεροποίηση της οικονομίας της Ελλάδας, η οποία αγωνίστηκε για την επίτευξη των στόχων του αλλά προκάλεσε σημαντική μείωση της ζήτησης για αγαθά και υπηρεσίες, πιέζοντας την ελληνική οικονομία σε βαθιά ύφεση, με την ανεργία να αυξάνεται συνεχώς. Υπό αυτές τις συνθήκες, ήταν αρκετά δύσκολο για την Ελλάδα να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις του σχεδίου διάσωσης.

Εν έτη 2011, το κίνημα των Αγανακτισμένων, εμπνευσμένο από την Ισπανία, συγκεντρώνεται για μέρες έξω από την Ελληνική Βουλή εκφράζοντας την απογοήτευσή και το μένος του για την κατάσταση της χώρας και τα σκληρά μέτρα λιτότητας. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες στην προσπάθειά τους να καταστήσουν βιώσιμο το χρέος της χώρας, προβαίνουν σε διαπραγματεύσεις με τους ιδιώτες πιστωτές για την αποδοχή «κουρέματος» στα ελληνικά ομόλογα. Ο Γεώργιος Παπανδρέου μετά την ανακοίνωση πρότασης για δημοψήφισμα σχετικά με την αποδοχή ή όχι του νέου πακέτου διάσωσης, στο οποίο συμφώνησαν οι ευρωπαίοι ηγέτες στα τέλη Οκτωβρίου (ύψους 130 δισ. ευρώ, για να βοηθήσουν τη χώρα να αποφύγει τη χρεοκοπία, με μια συμφωνία με τις τράπεζες για «κούρεμα» 50% στα ελληνικά ομόλογα) και ύστερα από απόσυρση της δήλωσης αυτής παραιτείται. Αντικαθίσταται στις 11 Νοεμβρίου 2011, από τον τεχνοκράτη Λουκά Παπαδήμο, ο οποίος ηγείται προσωρινής κυβέρνησης συνασπισμού με καθήκον να συνάψει τη ζωτική συμφωνία διάσωσης με ΕΕ και ΔΝΤ και να οδηγηθεί η χώρα σε πρόωρες εκλογές.

Εν έτη 2012, και ενώ η οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα δυσχεραίνει, κάνουν την εμφάνισή τους οργανωμένα συσσίτια στα σχολεία σε συνεργασία, οργανισμών, της Εκκλησίας και του Υπουργεία Παιδείας. Στις 12 Φεβρουάριο ψηφίζεται στη Βουλή το Μνημόνιο II και στις 21 Φεβρουαρίου οι υπουργοί οικονομικών της Ευρωζώνης εγκρίνουν νέο πακέτο στήριξης της χώρας ύψους 230 δις ευρώ (τα 130 δις ευρώ αποτελούν δάνειο και τα άλλα εκατό αναδιάρθρωση χρέους με κούρεμα 53%). Το Μάρτιο παρατηρείται φυγή κεφαλαίων με κορύφωση την περίοδο των εκλογών. Ύστερα από δύο εκλογικές αναμετρήσεις και αλληπάλληλες διαβουλεύσεις, με ψήφο εμπιστοσύνης σχηματίζεται τρικομματική κυβέρνηση(τον Ιούλιο από ΝΔ, ΠΑΣΟΚ και ΔΗΜΑΡ). Αρχές Νοεμβρίου με εντάσεις εντός και εκτός Βουλής ψηφίζεται το πολυνομοσχέδιο- Μνημόνιο III με περικοπές μισθών, συντάξεων, φορολογικές επιβαρύνσεις και ανατροπές στα εργατικά.

Εικόνα 13

4.7 Αν η Ευρώπη «άφηνε» την Ελλάδα να πτωχεύσει

Για καμία χώρα δεν αποτελεί συμφέρον να επιτραπεί σε ένα μέλος της ΟΝΕ να αποφύγει τις υποχρεώσεις του χρέους του, καθώς το πολιτικό και οικονομικό κόστος θα ήταν αρκετά σημαντικό για τη καθεμιά. Επίσης, η ΕΕ θα έχανε την φερεγγυότητα της για την ικανότητα της να αντιμετωπίσει τα δημοσιονομικά και τα ευρύτερα οικονομικά προβλήματα, που παρουσιάζονται στην περιφέρειά της.

Από τη μία πλευρά, αν η Ελλάδα είχε εξαναγκαστεί να προβεί σε στάση πληρωμών, ήταν μια ισχυρή πιθανότητα η μετάδοση της κρίσης και στις άλλες αγορές ομολόγων και στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα της Ευρωζώνης, που κατέχουν σημαντικό μέρος των ελληνικών ομολόγων, απειλώντας τη ρευστότητα και τη φερεγγυότητά τους. Η κρίση χρέους σε μια χώρα μέλος της Ευρωζώνης θα μπορούσε να προκαλέσει μια γενικότερη κρίση, σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης που θεωρούνται "εύθραυστες" και έχουν παρόμοια δημοσιονομικά προβλήματα (όπως η Ισπανία, η Ιρλανδία, Πορτογαλία). Επίσης, αν η Ελλάδα χρεοκοπούσε, οι ελληνικές εμπορικές τράπεζες, οι οποίες κατέχουν το δημόσιο χρέος θα ήταν και αυτές σε πάρα πολύ δυσμενή θέση.

4.8 Αν η Ελλάδα «έφευγε» από την Ευρώπη

Από την άλλη πλευρά, αν η Ελλάδα εγκατέλειπε οικειοθελώς την ΟΝΕ, απορρίπτοντας το Ευρώ και υιοθετώντας το εθνικό της νόμισμα και πάλι, θα υπήρχαν ορισμένα οικονομικά κόστη που θα επωμιζόταν.

Πρώτον, θα αντιμετώπιζε μεγαλύτερες πληρωμές χρέους, λόγω της υποτίμησης του εθνικού της νομίσματος σε σχέση με το ευρώ. Δεύτερον, οι διεθνείς αγορές κεφαλαίου για νέο δανεισμό θα ήταν κλειστές για την Ελλάδα. Τρίτον, η Ελλάδα θα αναγκαζόταν βίαια και με πολύ σκληρά μέτρα να επιτύχει τον ισοσκελισμό του προϋπολογισμού της, δεδομένου ότι θα ήταν «εκτός» των διεθνών αγορών και δεν θα ήταν δυνατό να δανειστεί χρήματα για τη χρηματοδότηση του προϋπολογισμού και των εμπορικών ελλειμμάτων της.

4.9 Συμπεράσματα

Οι οικονομικές πολιτικές των τριών τελευταίων δεκαετιών έφεραν την Ελλάδα στα πρόθυρα χρεοκοπίας. Μεταρρυθμίσεις που εφαρμόστηκαν σε άλλες χώρες πολλά χρόνια νωρίτερα αναβάλλονταν συνεχώς στην Ελλάδα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η χώρα να βρεθεί με έναν μη παραγωγικό δημόσιο τομέα, ένα άνισο και αναποτελεσματικό σύστημα συλλογής φόρων, ένα μη βιώσιμο συνταξιοδοτικό σύστημα και ένα περιοριστικό και αναποτελεσματικό ρυθμιστικό πλαίσιο στην οικονομία, η ανταγωνιστικότητα της οποίας είναι χαμηλή και μειώνεται συνεχώς.

Το μόνο θετικό στοιχείο σχετικά με την τρέχουσα οικονομική κατάσταση στην Ελλάδα είναι ότι υπάρχει μεγάλο περιθώριο βελτίωσης, καθώς αρκετοί τομείς της οικονομίας χρήζουν μεταρρύθμισης αλλά μέσω σωστά σχεδιασμένης και επαρκώς εφαρμοσμένης πολιτικής.

Μια παρόμοια κρίση στην περιφέρεια της ΕΕ ,για να αποφευχθεί στο μέλλον, απαιτεί την ύπαρξη ενός σύνολο μηχανισμών. Κατ' αρχάς θα πρέπει να υπάρχουν μηχανισμοί που θα προωθούν τη σύγκλιση της ανταγωνιστικής θέσης των μεμονωμένων μελών της ΕΕ και θα εμποδίζουν τη δημιουργία των εμπορικών ανισορροπιών προλαμβάνοντας με αυτό τον τρόπο, μια μελλοντική κρίση. Επίσης, η οικονομική πολιτική (δημοσιονομική πολιτική, μισθολογικές πολιτικές, κοινωνικές πολιτικές, πιστωτικές κανονισμοί κλπ.) εξακολουθεί να είναι στα χέρια των εθνικών φορέων χάραξης πολιτικής. Αυτό αποτελεί και έναν από τους λόγους που διατηρεί έντονη την ανομοιογένεια των καρτών-μελών στον τομέα χάραξης πολιτικής. Με τη δημιουργία κατάλληλων μηχανισμοί θα μπορούσε κυριολεκτικά η Ευρωπαϊκή Νομισματική Ένωση να γίνει και πολιτική ένωση με κοινή δημοσιονομική λειτουργία. Κάτι τέτοιο βέβαια, αν και θα ενίσχυε την πιο συντονισμένη λειτουργία της ΕΕ, αποτελεί ανέφικτο στόχο για το άμεσο μέλλον.

4.10 Σύγκριση χωρών

Για μεγάλο χρονικό διάστημα , επικρατούσε η απορία σχετικά με τον αν η Ελλάδα μπορεί να πτωχεύσει και να ακολουθήσει τον δρόμο άλλων κρατών, όπως η Αργεντινή.

Ύστερα, όμως από τη διεξαγωγή της παραπάνω μελέτης, μπορούμε να κατανοήσουμε το γεγονός ότι από τη στιγμή που μια χώρα βαίνει δημοσιονομική κρίση με ιστορικό διαρθρωτικών προβλημάτων και πεποίθηση ότι συγκαταλέγεται ανάμεσα σε λίστα χωρών με υψηλά ποσοστά διαφθοράς, είναι φυσικό και επόμενο όταν ισχύουν και για τις δύο χώρες αυτά τα χαρακτηριστικά να μην εμφανίσουν έστω και μια ομοιότητα χωρίς όμως να παραλείπουμε τον παράγοντα κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον.

Βασικές ομοιότητες με την Ελληνική περίπτωση, θα μπορούσαν να είναι τα παρακάτω χαρακτηριστικά. Και οι δύο χώρες :

- i. κατηγορήθηκαν για ογκώδη και αναποτελεσματικό δημόσιο φορέα
- ii. κατηγορήθηκαν για μεγάλα ποσοστά διαφθοράς και υποκίνηση πολιτικών τακτικών για ψηφοθηρικούς λόγους
- iii. κατηγορήθηκαν για υπερβολικά υψηλές δημόσιες δαπάνες και χαμηλά φορολογικά έσοδα (διεύρυνση ελλείμματος προϋπολογισμού)
- iv. κατηγορήθηκαν για αναποτελεσματικές κυβερνητικές/πολιτικές προσπάθειες σταθεροποίησης της οικονομίας
- v. προέβησαν σε νομισματική πολιτική για την εξασφάλιση της ανταγωνιστικότητας τους και τη διασφάλιση του νομίσματός τους(Αργεντινή: πρόσδεση peso με αμερικανικό δολάριο και Ελλάδα: είσοδος σε Ο.Ν.Ε)
- vi. κατέφυγαν στο Δ.Ν.Τ για δανεισμό και επίλυση του προβλήματος του χρέους
- vii. υπάχθηκαν σε εφαρμογή σκληρών μέτρων λιτότητας, προκαλώντας οικονομική αναταραχή (αυξανόμενη ανεργία, αυξανόμενο χρέος) αλλά και κοινωνική(διαδηλώσεις)

Οι βασικές όμως διαφορές με την Ελληνική περίπτωση, συνοψίζονται στα παρακάτω:

- i. Το μεγαλύτερο μέρος του δημόσιου χρέους της Αργεντινής ήταν σε ξένο νόμισμα (σε \$) και η εξυπηρέτησή του γινόταν όλο και πιο δύσκολη, εφόσον τα συναλλαγματικά αποθέματα ήταν μη επαρκή, υπό την πίεση της ανάγκης διατήρησης της σταθερής ισοτιμίας \$/ peso . Εν αντιθέσει με την Ελλάδα, το χρέος της οποίας είναι σε ευρώ, που από το 2002 που θεωρείται ‘ημεδαπό’ ως ενιαίο στην Ε.Ε και μη προσδεμένο σε άλλες ισοτιμίες
- ii. Στην Αργεντινή υπήρχε μόνο ένας "μηχανισμός στήριξης", το ΔΝΤ. Σε αντίθεση με την περίπτωση της Ελλάδας, που πέραν από το Δ.Ν.Τ υπάρχει και η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, και φυσικά η έννοια της αλληλεγγύης εντός Νομισματική Ένωσης, όπως συμβαίνει με την Ελλάδα και την Ε.Ε
- iii. Η πτώχευση της Ελλάδας θα είχε πολύ σοβαρότερο οικονομικό αντίκτυπο, από τη στιγμή που ανήκει σε μια ένωση κοινού νομίσματος, με χώρες που αντιμετωπίζουν κοινά μακροοικονομικά προβλήματα (Ιταλία, Ισπανία) και αρκετές χώρες κατέχουν ομόλογα του δημοσίου χρέους της. Υπό αυτές τις συνθήκες η πρόκληση «ντόμινο» οικονομικής κρίσης, θα ήταν ένα τεράστιο πρόβλημα για την ΕΕ.
- iv. Τέλος, η πολιτική αστάθεια πριν τη χρεοκοπία στην Αργεντινή δεν συγκρίνεται με την σχετικά ρυθμιζόμενη ισορροπία στον πολιτικό τομέα ούτως ώστε να λαμβάνονται αποφάσεις και να προωθούνται κρίσιμα νομοσχέδια παρά τις όποιες αντιδράσεις

Κεφάλαιο 5^ο

ΔΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΕΙΚΤΩΝ ΑΡΓΕΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ

5.1 Εισαγωγή

Σε αυτό το κεφάλαιο μέσω της παρουσίασης μιας σειράς δεικτών, μακροοικονομικών αλλά και κοινωνικών κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, θα μας δοθεί η ευκαιρία να συγκρίνουμε τις δύο αυτές χώρες, παρατηρώντας αν όντως υπάρχουν κοινά στοιχεία αλλά και σε ποια μπορεί διαφέρουν. Η επιλογή του χρονικού διαστήματος παρατήρησης των δεικτών, έγινε με βάση τη λογική ότι η Αργεντινή κατά την πρώτη δεκαετία μπήκε σε ύφεση ενώ τη δεύτερη εκδηλώθηκε η κρίση και μέχρι σήμερα μπορούμε να διαπιστώσουμε αν την ξεπέρασε. Όσον αφορά, την Ελλάδα κινηθήκαμε με τη λογική ότι κατά τη διάρκεια της πρώτης δεκαετίας δεν ανήκε στην Ο.Ν.Ε, ενώ κατά τη δεύτερη έγινε μέλος του οργανισμού αυτού υιοθετώντας ένα νέο νόμισμα, μπήκε σε ύφεση και σήμερα διανύει περίοδο κρίσης.

Εικόνα 14

5.2 Μελέτη ανάπτυξης κατά κεφαλήν Α.Ε.Π

Με στόχο την πρατήρηση της ύπαρξης μακροπρόθεσμης ανάπτυξης κάνουμε χρήση του παρακάτω πίνακα. Συγκεκριμένα στον πίνακα διτίθενται τα ετήσια ποσοτά ανάπτυξης του κατά κεφαλήν Α.Ε.Π. για τις χώρες Αργεντινή και Ελλάδα στο διάστημα 1990-2012. Οι τιμές και για τις δύο χώρες κυμαίνονται και θετικές και αρνητικές στος πέρας της δεκαετίας που μελετάμε. Τα δεδομένα έχουν αντληθεί από τη βάση της Παγκόσμιας Τράπεζας και δεν διατίθεται παρατήρηση για το έτος 2012 για καμία πό τις δύο χώρες.

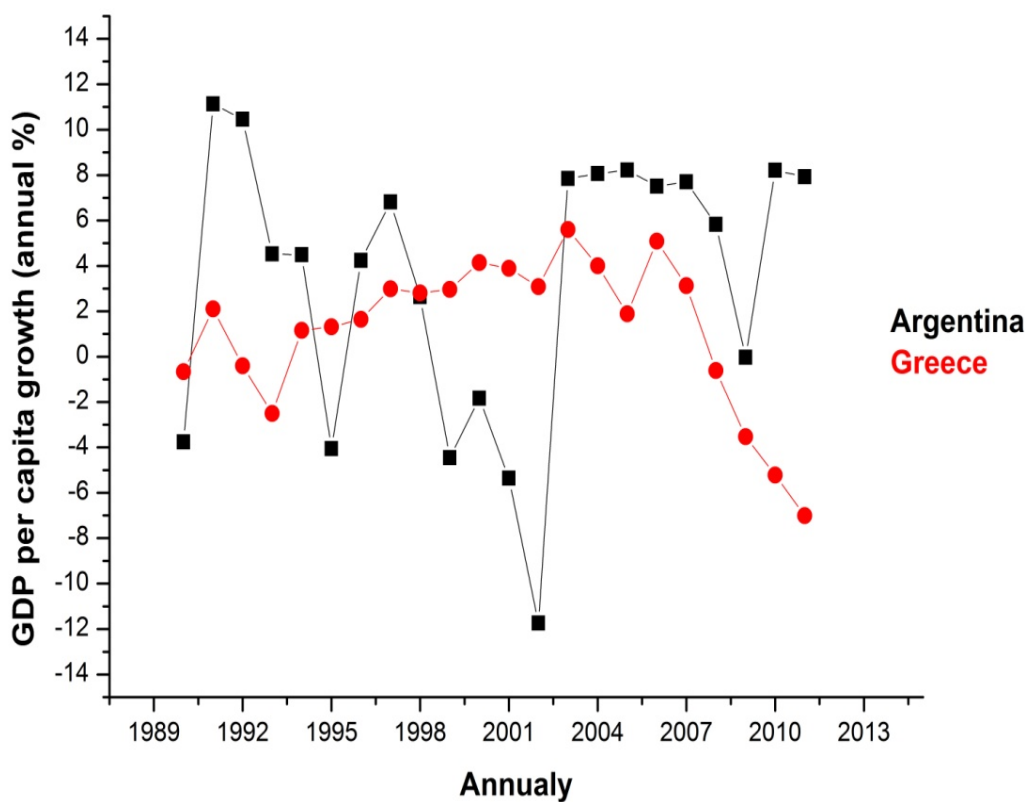
ΠΙΝΑΚΑΣ 1

GDP per capita growth (annual %)

Πηγή: World Bank Data

ANNUAL	ARGENTINA	GREECE
1990	-3,76022	-0,66363
1991	11,13378	2,1009
1992	10,45076	-0,4029
1993	4,52936	-2,49944
1994	4,48846	1,1542
1995	-4,05719	1,31869
1996	4,23493	1,64358
1997	6,81602	2,99009
1998	2,64393	2,80678
1999	-4,45994	2,96609
2000	-1,83584	4,1434
2001	-5,36061	3,88802
2002	-11,73502	3,08531
2003	7,85207	5,59767
2004	8,06406	4,00734
2005	8,21817	1,89104
2006	7,5136	5,08965
2007	7,70332	3,12631
2008	5,82771	-0,60766
2009	-0,02622	-3,52768
2010	8,21576	-5,21826
2011	7,92898	-7,01017
2012	--	--

Σχεδιάγραμμα 1

Παρατηρώντας, λοιπόν, το παραπάνω σχεδιάγραμμα, είναι εμφανές πόσο έντονα μεταβάλετε στη διάρκεια του χρόνου το ποσοστό που αντιστοιχεί στην Αργεντινή σε σχέση με την Ελλάδα.

Τα κοινά τους στοιχεία είναι ότι η ανάπτυξή τους, ξεκινά έντονη και συνεχή μείωση τη στιγμή που επηρεάζονται από τις κρίσεις που έχουν εμφανιστεί εκτός συνόρων, και λαμβάνουν αρνητικές τιμές την περίοδο ύφεσης και κρίσης που εκδηλώνονται στην ίδια την χώρα.

Η Αργεντινή μετά την πτώχευσή της, παρατηρούμε ότι τα ποσοστά της αυξάνονται κατακόρυφα και διατηρούνται σε υψηλά επίπεδα μέχρι και το 2010, κάτι βέβαια που δεν παρατηρείται τόσο πολύ όσο χρονικό διάστημα βρίσκεται υπό την προστασία του Δ.Ν.Τ.

Η Ελλάδα πάλι, τις δύο αυτές δεκαετίες που παρατηρούμε, λαμβάνει αρνητικές τιμές μόνο μετά το 2009, που βαίνει σε βαθιά ύφεση. Και ενώ κρατάει σταθερά θετικά ποσοστά από το 1994, μετά το 2001 (είσοδος ΟΝΕ) λαμβάνει ακόμα υψηλότερα και σταθερά.

5.3 Μελέτη πληθωρισμού

Τα στοιχεία του παρακάτω πίνακα, αποτελούν τα ποσοστά πληθωρισμού σε ετήσια βάση, που επικρατούσαν στις οικονομίες της Αργεντινής και της Ελλάδας κατά την περίοδο 1990-2012. Οι τιμές που δεν είναι διαθέσιμες, για αυτό το θέμα της μελέτης μας είναι το έτος 2012.

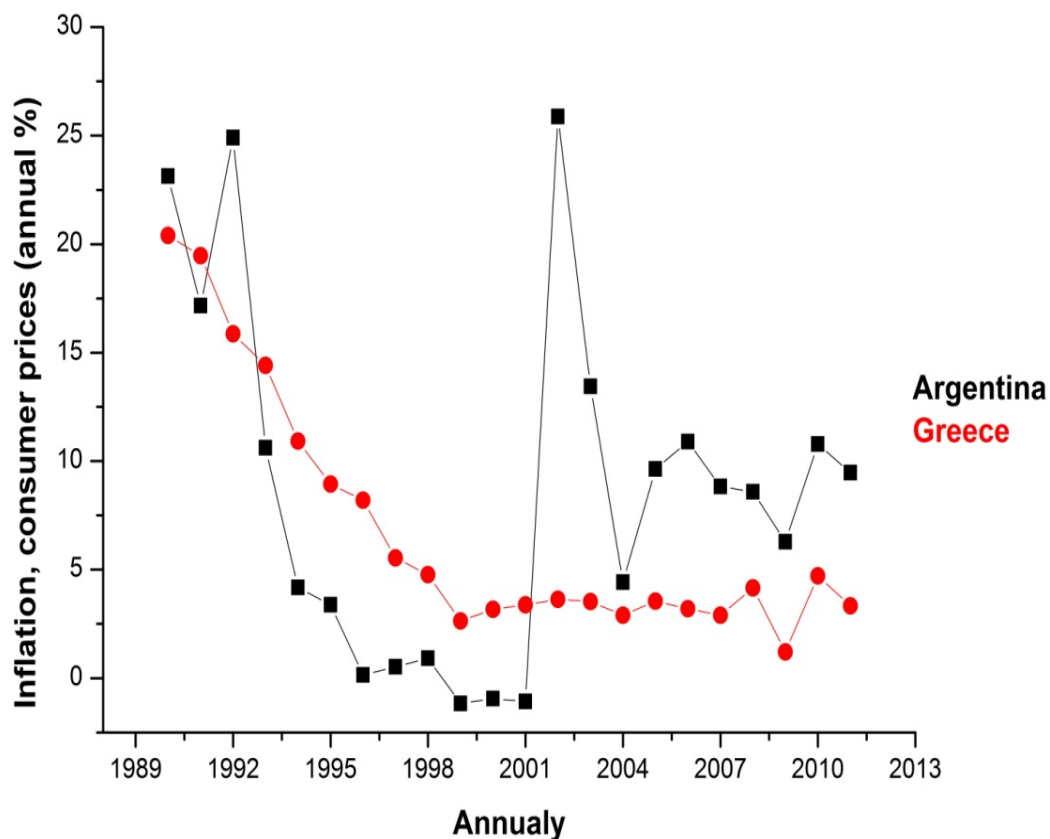
ΠΙΝΑΚΑΣ 2

Inflation, consumer prices (annual %)

Πηγή: World Bank Data

ANNUAL	ARGENTINA	GREECE
1990	23,13965	20,40457
1991	17,16717	19,47285
1992	24,89995	15,8659
1993	10,61149	14,41449
1994	4,17735	10,92279
1995	3,37612	8,93706
1996	0,1557	8,19622
1997	0,52726	5,53897
1998	0,92034	4,76623
1999	-1,1669	2,63678
2000	-0,93594	3,16608
2001	-1,06664	3,37397
2002	25,8685	3,62936
2003	13,44285	3,53065
2004	4,41572	2,89885
2005	9,6394	3,54507
2006	10,90112	3,19595
2007	8,83141	2,895
2008	8,58401	4,1528
2009	6,28277	1,21007
2010	10,78012	4,71295
2011	9,46569	3,32991
2012	--	--

Σχεδιάγραμμα 2

Σύμφωνα με τα ποσοστά αλλά και τη διαγραμματική απεικόνιση, του πληθωρισμού παρατηρούμε την Αργεντινή για άλλη μια φορά να παρουσιάζει μεγάλη μεταβλητότητα και λήψη ακραίων τιμών σε σχέση με την Ελλάδα.

Και οι δύο είναι χώρες που ο πληθωρισμός αποτελούσε πρόβλημα είτε λόγω υψηλών τιμών σε γενικό επίπεδο όπως στην περίπτωση της Αργεντινής, είτε λόγω υψηλών τιμών σε σχέση με τις χώρες που έχουν το ίδιο νόμισμα όπως στην περίπτωση της Ελλάδας εν συγκρίσει με τις άλλες χώρες της Ο.Ν.Ε

Το κοινό χαρακτηριστικό των δύο χωρών είναι η καθοδική πορεία του πληθωρισμού και η διατήρησή του σε χαμηλά επίπεδα, κατά την περίοδο περίπου 1993-1999, όπου η Αργεντινή βρίσκεται σε μια προσπάθεια διάρθρωσης της οικονομίας της με στόχο την ανάπτυξη και αποφυγή της χρεοκοπίας (2001) και η Ελλάδα, βρίσκεται στο «δρόμο» για την επίτευξη των όρων σύγκλισης που απαιτούνται για την είσοδό της στην Ο.Ν.Ε.

Είναι αξιοσημείωτη η τεράστια και απότομη αύξηση του πληθωρισμού που υπέστη η Αργεντινή σε διάστημα ενός χρόνου, δηλαδή από το 2001-2002 δηλώνει πτώχευση και αλλά και την σημαντική προσαρμογή του στο διάστημα 2003-2004 που αρνείται η χώρα να αποπληρώσει το εξωτερικό της χρέος.

Τέλος, παρατηρούμε πως ο πληθωρισμός της Ελλάδας, διατηρείται σε χαμηλά και σταθερά επίπεδα ιδιαίτερα λίγο πριν την είσοδό της αλλά και μετά στην Ο.Ν.Ε. Στο σημείο, που ξεκινά πάλι, ο πληθωρισμός να διαγράφει ανοδική πορεία, είναι το 2009 που ξεκινά η περίοδος ύφεσης.

5.4 Μελέτη ανεργίας

Άλλο ένα σημαντικό οικονομικό αλλά και με κοινωνικό αντίκτυπο πρόβλημα, αποτελεί για κάθε χώρα και κοινωνική μονάδα, η ύπαρξη ανεργίας. Στον παρακάτω πίνακα, αποτυπώνονται τα ποσοστά της ανεργίας σε σχέση με το εργατικό δυναμικό για κάθε μια από τις χώρες μελέτης μας (Αργεντινή & Ελλάδα), κατά τη διάρκεια του χρονικού διαστήματος 1990-2012. Για το έτος 2010 δεν είναι διαθέσιμο το ποσοστό ανεργίας για τη χώρα της Αργεντινής ενώ για τα έτη 2011 & 2012, δεν είναι διαθέσιμες οι παρατηρήσεις και για τις δύο χώρες.

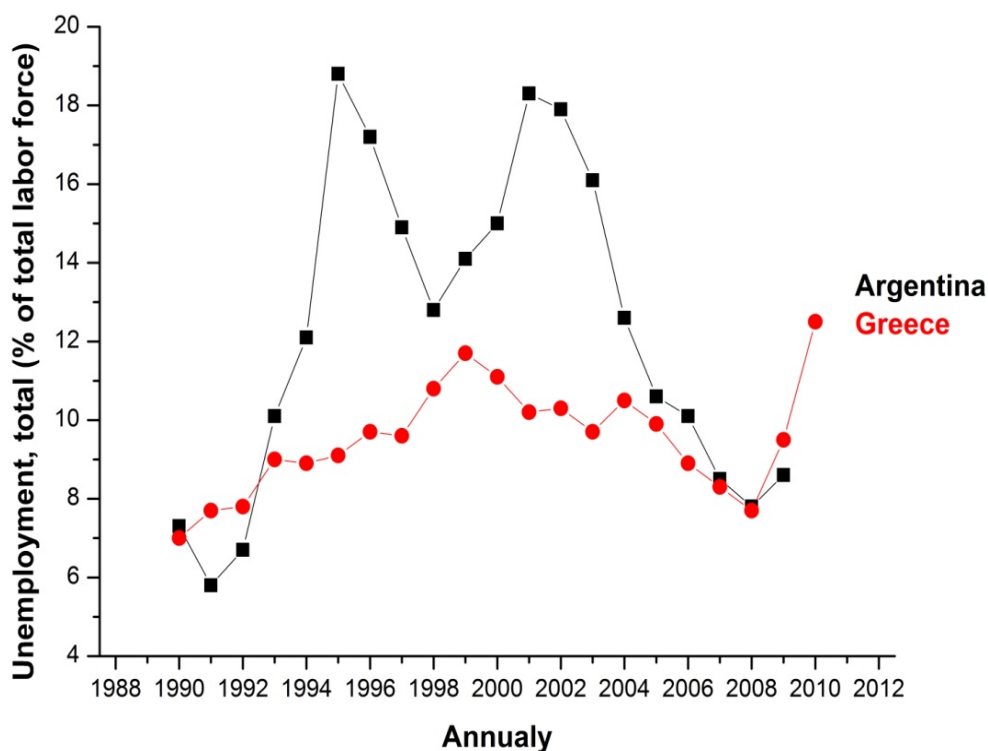
ΠΙΝΑΚΑΣ 3

Unemployment, total (% of total labor force)

Πηγή: World Bank Data

ANNUAL	ARGENTINA	GREECE
1990	7,3	7
1991	5,8	7,7
1992	6,7	7,8
1993	10,1	9
1994	12,1	8,9
1995	18,8	9,1
1996	17,2	9,7
1997	14,9	9,6
1998	12,8	10,8
1999	14,1	11,7
2000	15	11,1
2001	18,3	10,2
2002	17,9	10,3
2003	16,1	9,7
2004	12,6	10,5
2005	10,6	9,9
2006	10,1	8,9
2007	8,5	8,3
2008	7,8	7,7
2009	8,6	9,5
2010	--	12,5
2011	--	--
2012	--	--

Σχεδιάγραμμα 3

Συγκρίνοντας τις δύο χώρες, παρατηρούμε σε γενικές γραμμές τα ποσοστά ανεργίας της Αργεντινής να είναι υψηλά και σχεδόν σε όλη τη διάρκεια των δύο δεκαετιών μελέτης υψηλότερα από αυτά της Ελλάδας.

Στα μόνο χρονικά σημεία που προσεγγίζονται τα ποσοστά των δύο χωρών τα οποία θεωρούνται και χαμηλά, είναι στις αρχές της πρώτης δεκαετίας και στα τέλη της δεύτερης. Σημεία που δείχνουν ότι οι οικονομίες έχουν επιτύχει να «δαμάσουν» αυτό το πρόβλημα μέσω της ανάπτυξης και κατ' επέκταση της παραγωγής ή κατανάλωσης.

Τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας και για τις δύο χώρες, παρουσιάζονται κατά τη διάρκεια εμφάνισης ύφεσης και κρίσης στις χώρες. Συγκεκριμένα το '94-'95 και το '09-'10, όπου και η δύο χώρες έχουν μπει σε τροχιά ύφεσης και 2001-2002 για την Αργεντινή που βιώνει την κρίση στο έσχατο σημείο της.

5.5 Μελέτη Δημοσίων Δαπανών για Υγεία

Ο τομέας της υγείας είναι ένα σημαντικό κομμάτι για το επίπεδο διαβίωσης, για αυτό και επελέγη να μελετηθεί σαν δημόσια δαπάνη του κάθε κράτους. Ο πίνακας παρακάτω έχει διαθέσιμα ποσοστά για συγκεκριμένες ημερομηνίες και για τις δύο χώρες, αλλά είναι αρκετά ούτως ώστε να έχουμε μια γενική εικόνα, για την κάθε χώρα.

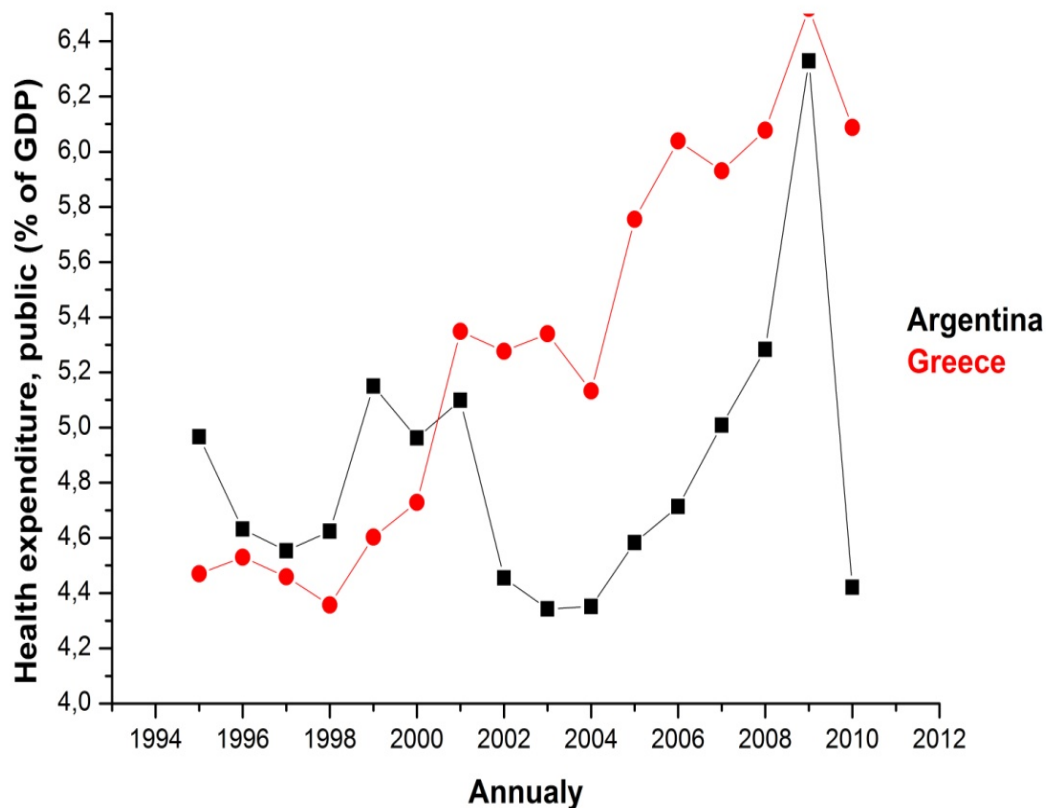
ΠΙΝΑΚΑΣ 4

Health expenditure, public (% of GDP)

Πηγή: World Bank Data

ANNUAL	ARGENTINA	GREECE
1990	--	--
1991	--	--
1992	--	--
1993	--	--
1994	--	--
1995	4,96644	4,46988
1996	4,63164	4,52961
1997	4,55339	4,45879
1998	4,62421	4,35734
1999	5,1502	4,60307
2000	4,96229	4,72847
2001	5,09869	5,34871
2002	4,45486	5,27663
2003	4,34254	5,3401
2004	4,35123	5,13263
2005	4,58286	5,75509
2006	4,71381	6,03946
2007	5,00852	5,93075
2008	5,28342	6,07766
2009	6,32891	6,51922
2010	4,42068	6,08768
2011	--	--
2012	--	--

Σχεδιάγραμμα 4

Σαν γενικό πλάνο προκύπτει από το σχεδιάγραμμα το συμπέρασμα, τουλάχιστον για την υπό μελέτη περίοδο, πως η Ελλάδα διέθετε μεγαλύτερα ποσοστά δαπανών για τον τομέα της υγείας σε σχέση με την Αργεντινή. Και ιδιαίτερα μετά το 2004 τα ποσοστά της Ελλάδας, εμφανίζουν σημαντικούς ρυθμούς αύξησης.

Και όμως, η Αργεντινή στις αρχές της πρώτης δεκαετίας παρουσιάζει υψηλότερα ποσοστά διαθέσιμων δαπανών για την υγεία σε σχέση με την Ελλάδα. Μετά το πέρας της περιόδου της χρεοκοπίας (2001-2002) αλλά και την οικονομική της αποδέσμευση από το Δ.Ν.Τ (2005-2006) ξεκινά μια περίοδος συνεχούς αύξησης των δημοσίων δαπανών προσεγγίζοντας τα ποσοστά της Ελλάδας γύρω στο 2007. Από το 2007 και μετά όμως και στις δύο χώρες παρατηρείται έντονη καθοδική πορεία των ποσοστών.

5.6 Μελέτη μεγέθους εισαγωγής στρατιωτικού υλικού

Στον παρακάτω πίνακα διατίθενται το ύψος των εισαγωγών πολεμικού υλικού για τις δύο χώρες εκφρασμένο σε αμερικανικά δολάρια. Το μόνο έτος για το οποίο δεν είναι υπάρχουν διαθέσιμη παρατηρήσεις είναι το έτος 2012.

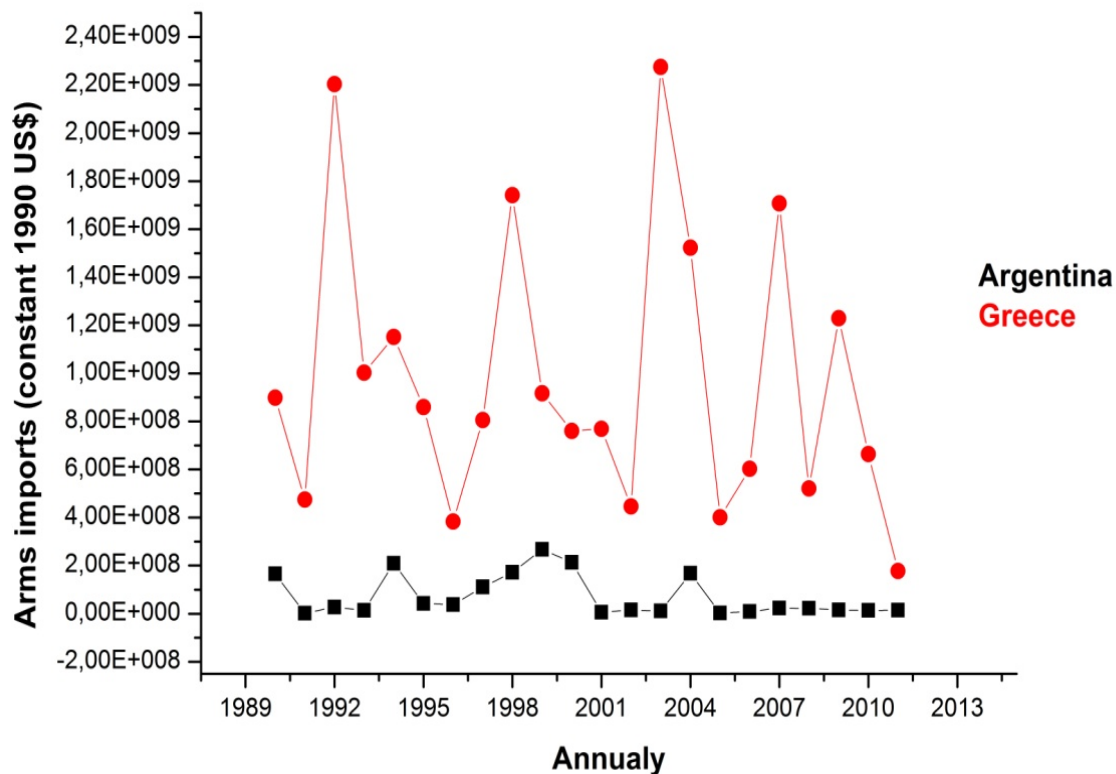
ΠΙΝΑΚΑΣ 5

Arms imports (constant 1990 US\$)

Πηγή: World Bank Data

ANNUAL	ARGENTINA	GREECE
1990	1,65E8	8,99E8
1991	2E6	4,75E8
1992	2,8E7	2,203E9
1993	1,4E7	1,003E9
1994	2,09E8	1,152E9
1995	4,3E7	8,6E8
1996	3,8E7	3,83E8
1997	1,11E8	8,06E8
1998	1,72E8	1,742E9
1999	2,67E8	9,17E8
2000	2,13E8	7,6E8
2001	6E6	7,69E8
2002	1,6E7	4,46E8
2003	1,2E7	2,275E9
2004	1,68E8	1,523E9
2005	3E6	4,01E8
2006	9E6	6,03E8
2007	2,4E7	1,708E9
2008	2,3E7	5,21E8
2009	1,6E7	1,23E9
2010	1,4E7	6,64E8
2011	1,5E7	1,77E8
2012	--	--

Σχεδιάγραμμα 5

Παρατηρώντας το σχεδιάγραμμα, είναι έντονη η αίσθηση της μεταβλητότητας και της ποικιλίας των ποσών που αντιστοιχούν στην Ελλάδα σε σχέση όχι μόνο ως προς την Αργεντινή αλλά και σε γενικότερο πλαίσιο.

Στην Αργεντινή αυτός ο τομέας εισαγωγών πέραν ότι κρατά ένα σταθερό ρυθμό δεν παρουσιάζει ιδιαίτερα αυξημένα ποσά.

Στην περίπτωση όμως της Ελλάδας, είναι φυσικό και επόμενο να υπάρχει η παραπάνω εικόνα, εφόσον είναι γνωστό ότι λόγω γεωγραφικής θέσης και ιστορικού πολεμικού παρελθόντος, είναι απαραίτητο για την διασφάλισή της να διαθέτει σημαντικά χρηματικά ποσά σε αυτόν τον τομέα.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Με την ολοκλήρωση της διπλωματικής αυτής εργασίας, καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως η Ελλάδα και η Αργεντινή παρουσιάζουν τόσο κοινά χαρακτηριστικά όσο και διαφορετικά, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτό για κάποιον να μπορεί να ισχυριστεί ποια θα είναι η πορεία και η κατάληξη της χώρας μας από εδώ και πέρα.

Τα γενικά χαρακτηριστικά και οι επιπτώσεις των δημοσιονομικών κρίσεων, μπορεί να αναγνωρίζονται στην οικονομία της κάθε χώρας, όμως υπάρχει ο ασύμμετρος παράγοντας της αντίδρασης κάθε οικονομίας καθώς και της κοινωνικής στα μέτρα που λαμβάνονται με στόχο πάντα την επίτευξη μια λύση ευημερίας.

Αυτό που θα έπρεπε να λαμβάνεται υπ' όψιν σε τέτοιου είδους συγκρίσεις, είναι τα «μαθήματα» που μπορεί να δώσει η πορεία μιας χώρα σε μια άλλη και πιθανόν τις κατάλληλες παρατηρήσεις για την εύρεση αποτελεσματικότερων μέτρων πρόληψης και επίλυσης τέτοιων προβλημάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- G.L. Kaminsky -Currency crises: Are they all the same?, *Journal of International Money and Finance* 25 (2006) 503e527
- Cavallo D. - Argentina and the IMF during the Two Bush Administrations - *International Finance* 7:1, 2004: pp. 137–150.
- Teunissen J.J. and Akkerman A. – The Crisis That Was Not Prevented-Lessons for Argentina, the IMF, and Globalisation - *FONDAD, January 2003*, www.fondad.org
- Schuler K. (April 2002) – Fixing Argentina
- C. ROGERS AND S. VASILOPOULOU - Making Sense of Greek Austerity- *The Political Quarterly*, Vol. 83, No. 4, October–December 2012
- O.O. Chisari, G. Ferro - Macroeconomic shocks and regulatory dilemmas: The affordability and sustainability constraints and the Argentine default experience. *The Quarterly Review of Economics and Finance* 45 (2005) 403–420
- Matsaganis M. - Social policy in hard times: The case of Greece- *Critical Social Policy* 2012 32: 406 originally published online 12 June 2012- DOI: 10.1177/0261018312444417
- Joseph E. Stiglitz - Argentina, short-changed: Why the nation that followed the rules fell to pieces- <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/articles/A3893-2002May10.html>. The Washington Post Sunday, May 12, 2002
- Joseph Stiglitz (January 10, 2002) - Lessons From Argentina's Debacle – <http://www.globalpolicy.org/soecon/bwi-wto/imf/2002/0110stiglitz.htm> – 07/03/2002
- Georgios P. Kouretas and Prodromos Vlamis - The Greek Crisis: Causes and Implications. *PANOECONOMICUS*, 2010, 4, pp. 391-404
- M. G. ARGHYROU AND J. D. TSOUKALAS – The Greek Debt Crisis- Likely Causes, Mechanics and Outcomes. *The Economy* (2011), DOI: 10.1111/j.1467-9701.2011.01328.x
- Andriana Vlachou (2012) : The Greek Economy in Turmoil, Rethinking Marxism: *A Journal of Economics, Culture & Society*, 24:2, 171-200

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Vassilis K. Fouskas & Constantine Dimoulas (2012): The Greek Workshop of Debt and the Failure of the European Project, Journal of Balkan and Near Eastern Studies, 14:1, 1-31
- GRUGEL J. AND RIGGIROZZI M.P. (18/01/2007) - The return of the state in Argentina. INTA83_1_05_Grugel.indd 88
- Krugman P.R. and Obstfeld M. – Διεθνής Οικονομική Θεωρία και Πολιτική. Κεφ. 18 (σελ. 367)
- Πουρναράκης Ε.Δ. – Διεθνής Οικονομική: Μια εισαγωγική προσέγγιση. Κεφ.7 (σελ. 223)
- Σκουντζός Θ. – Θεσμοί και πολιτικές αναπτύξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Κεφ.2 (σελ.47)

ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Διεθνές Νομισματικό Ταμείο – www.imf.org
- Παγκόσμια Τράπεζα – www.worldbank.org
- Human Development Report – www.hdr.undp.org
- Central Intelligence Agency – www.cia.gov

